

Vysoká škola ekonomická v Praze
Fakulta národohospodářská

**KOMPARACE PODMÍNEK PRO
PODNIKÁNÍ ČESKÉ REPUBLIKY A
SINGAPURU**
bakalářská práce

Autor: Lucie Severová

Vedoucí práce: Ing. Karel Zeman, CSc.

Rok: 2009

Prohlašuji na svou čest, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně
a s použitím uvedené literatury.

Lucie Severová

V Praze, dne 15. 5. 2009

Poděkování

Na tomto místě děkuji vedoucímu mé bakalářské práce, panu Ing. Karlu Zemanovi, CSc., za odborné vedení při psaní této bakalářské práce, jakož i za cenné rady a připomínky.

ABSTRAKT

Problematika bariér podnikání je v České republice dlouhodobě velmi kritizována, avšak doposud byla v tomto směru přijata pouze dílčí opatření a komplexní změna stále chybí. Pro komparaci jsem zvolila Singapur, protože v posledních letech stabilně vykazuje velmi příznivé podmínky pro podnikání, zatímco Česká republika ve světovém měřítku znatelně zaostává.

Obsahem teoreticko metodologické části práce je rozbor koncepcí sloužících jako východiska pro komparaci podmínek pro podnikání. Jedná se o popis bariér, týkajících se vzniku podnikatelského subjektu, získávání úvěru a obchodování přes hranice. Dále pak oblast obchodování ve vlastní prospěch (self-dealing), teorie procesní formálnosti soudů, daňové teorie, pracovně právních vztahů a způsobů nakládání s nemovitým majetkem.

Následná analytická část srovnává podmínky pro podnikání daných zemí dle kritérií stanovených Světovou bankou (na základě metodologických východisek uvedených v teoretické části): administrativní, finanční a časová náročnost spojená se vznikem podnikatelského subjektu, nakládáním s nemovitým majetkem, vedením soudního řízení a zahraničním obchodem. Dále pak determinanty vzniku, průběhu a zániku pracovně právního vztahu; úroveň právní ochrany investorů. Rovněž oblast informačních bariér spojených s získáváním úvěru, jakožto i oblast daňové zátěže podnikatelských subjektů.

Cílem je pak zhodnocení rozdílů v podmínkách pro podnikání mezi zeměmi a nedostatků České republiky vůči Singapuru, jež jsou důvodem horšího hodnocení podnikatelského prostředí a navržení opatření pro zlepšení právních a ekonomických podmínek pro podnikání v České republice.

KLÍČOVÁ SLOVA

Bariéry podnikání, regulace, Singapur, Česká republika

KEYWORDS

Barriers to business, regulation, Singapore, Czech republic

JEL CLASSIFICATION

M100 – Business administration: General

P520 – Comparative studies of Particular Economies

ABSTRACT

Question of barriers to business in the Czech Republic criticised for a long time, but until now have been taken only partial actions and complex change is still missing. For a comparison of business conditions I chose Singapore, because it has very favourable business conditions in recent years, while the Czech Republic markedly fall behind on a worldwide scale.

Methodological part of the thesis contains an analysis of conceptions that serve as a base for the comparison of business conditions. The conceptions are concerned with starting a business, getting credit, trading across borders, self-dealing, theory of procedural formalism, tax theory, labour relation, getting and transferring real estate.

Consecutive analytical part of the thesis compares business conditions in the Czech Republic and in Singapore according to criteria accepted by The World Bank. The criteria are focused on administrative, financial and time cost of starting business, registering and transferring real estate, proceedings at law, international trade. Further criteria are determinants of labour relation, law protecting of investors against self-dealing, informative barriers to getting credit, determinants of paying taxes.

The objective of this bachelor thesis is to analyse differences in business conditions between the Czech Republic and Singapore and propose arrangement for improvement law and economics conditions for business in the Czech Republic.

SEZNAM ZKRATEK

BOZP – Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

CZE – Czech republic – Česká republika

CZK – Česká koruna

ČNB – Česká národní banka

GNI per capita – Gross national income – průměrný příjem na osobu

HDP – Hrubý domácí produkt

IFC – International financial corporation – Mezinárodní finanční korporace

NERV – Národní ekonomická rada vlády

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development – Organizace pro
hospodářskou spolupráci a rozvoj

SGD – Singapurský dolar

SGP – Singapore - Singapur

WB – World bank – Světová banka

OBSAH

ÚVOD	1
1. TEORETICKO METODOLOGICKÁ ČÁST.....	3
1.1. PODNIKATELSKÝ SUBJEKT A PODNIKATELSKÁ ČINNOST	3
1.2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRO KOMPARACI PODMÍNEK PRO PODNIKÁNÍ – ANALÝZA PEST	4
1.2.1. Politické a právní faktory	5
1.2.2. Ekonomické faktory	5
1.2.3. Společenské a sociální faktory.....	6
1.2.4. Technické a technologické faktory	6
1.3. METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA PRO KOMPARACI PODMÍNEK PRO PODNIKÁNÍ ..	7
1.3.1. Bariéry vzniku podnikatelského subjektu	7
1.3.2. Role informací při získávání úvěru.....	8
1.3.3. Charakteristiky pracovněprávního vztahu.....	9
1.3.4. Druhy daní a jejich vlivy	12
1.3.4.1. Mikroekonomické vlivy	13
1.3.4.2. Makroekonomické vlivy	13
1.3.4.3. Celkové daňové zatížení a jeho měření.....	14
1.3.5. Charakteristiky mezinárodního obchodu.....	15
1.3.6. Teorie procedurální formálnosti a její vliv na průběh soudního řízení	16
1.3.7. Obchodování ve vlastní prospěch (sebeobchodování)	18
1.3.8. Způsoby nabývání a převodu nemovitého majetku.....	20
2. ANALYTICKÁ ČÁST	22
2.1. ANALÝZA ADMINISTRATIVNÍCH NÁKLADŮ, ČASOVÉ LHŮTY A FINANČNÍCH NÁKLADŮ SPOJENÝCH SE VZNIKEM PODNIKATELSKÉHO SUBJEKTU.....	22
2.1.1. Česká republika	23
2.1.2. Singapur	24
2.1.3. Zhodnocení	24
2.2. ANALÝZA INFORMAČNÍCH BARIÉR PRO ZÍSKÁNÍ ÚVĚRU	25
2.3. ANALÝZA DETERMINANTŮ VZNIKU, PRŮBĚHU A ZÁNIKU PRACOVNĚPRÁVNÍHO VZTAHU	26
2.4. ANALÝZA ÚROVNĚ DAŇOVÉ ZÁTĚŽE PRO PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY	27

2.5.	ANALÝZA ADMINISTRATIVNÍCH NÁKLADŮ, ČASOVÉ LHŮTY A FINANČNÍCH NÁKLADŮ SPOJENÝCH SE ZAHRANIČNÍM OBCHODEM.....	28
2.6.	ANALÝZA ADMINISTRATIVNÍCH ÚKONŮ, ČASOVÉ LHŮTY A FINANČNÍCH NÁKLADŮ SPOJENÝCH S VEDENÍM SOUDNÍHO ŘÍZENÍ A JEHO EFEKTIVNOSTI....	30
2.6.1.	<i>Index procedurální formálnosti.....</i>	30
2.6.2.	<i>Administrativní úkony, časové lhůty a finanční náklady soudního řízení</i>	31
2.7.	ANALÝZA ÚROVNĚ OCHRANY PŘED OBCHODOVÁNÍM VE VLASTNÍ PROSPĚCH (SEBEOBCHODOVÁNÍM)	32
2.8.	ANALÝZA NAKLÁDÁNÍ S NEMOVITÝM MAJETKEM.....	33
2.8.1.	<i>Analýza administrativních úkonů, časových lhůt a finančních nákladů spojených s převodem nemovitého majetku.....</i>	33
2.8.2.	<i>Analýza administrativních úkonů, časových lhůt a finančních nákladů spojených se získáním stavebního povolení.....</i>	34
ZÁVĚR.....		36
PŘÍLOHY		41
POUŽITÉ ZDROJE.....		42
LITERÁRNÍ ZDROJE.....		42
INTERNETOVÉ ZDROJE.....		44
NOVINOVÉ ZDROJE.....		44
OSTATNÍ ZDROJE		45
SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ.....		46

ÚVOD

Podnikatelská sféra tvoří nedílnou součást tržní ekonomiky. Podnikavost, aktivita a tvořivá činnost jednotlivců je základem úspěšného fungování takové ekonomiky a základním determinantem ekonomického růstu. Ovšem sama podnikatelská činnost se vždy odehrává v určitých mantinelech vymezených každým státem a je samozřejmé, že tyto meze jsou v různých státech odlišným způsobem legislativně upraveny do podoby systému determinujícího podmínky pro podnikání. Zde potom vyvstává otázka, zda-li určitá podoba tohoto systému nevytváří příznivější podmínky pro rozvoj podnikání, potažmo i pro ekonomický potenciál dané země. Ona různorodost systému rovněž vytváří prostor pro komparaci a zhodnocení důsledků vyplývajících z odlišných přístupů a právních úprav. Existence určitých právních ustanovení vytváří nepříliš příznivé podmínky pro podnikání, dá se říci, že až překážky či bariéry, v kterých může podnikatel spatřovat omezení. Přílišné množství takovýchto překážek pak může mít za následek až podvázání ekonomického rozvoje a prosperity země. Postupem času si tento fakt jednotlivé státy čím dál více uvědomovaly a začaly se tím blíže zabývat. Podmínky pro podnikání se tak staly sférou zájmu nejenom politických představitelů, ale i odborné veřejnosti.

Se vzrůstajícím zájmem o tuto problematiku se začaly také objevovat různé dílčí statistiky a studie, zabývající se různými charakteristikami, které spoluurčují podmínky pro podnikání. Komplexní pojednání o tomto problému přináší zpráva vydávaná Světovou bankou (WB) a Mezinárodní finanční korporací (IFC) s názvem Doing Business. Z hodnocení vyplývá, že zatímco Singapur se stabilně umísťuje na předních příčkách, Česká republika více či méně zaostává.

Cílem bakalářské práce je komparace podmínek pro podnikání v České republice a Singapuru a u zjištěných nedostatků navržení možných řešení. Na základě východisek uvedených v metodologické části práce budou analyzovány jednotlivé oblasti týkající se podmínek pro podnikání a z dosažených výsledků budou vytyčena slabá místa, která jsou příčinou horšího hodnocení České republiky ve výše zmíněných studiích. Je očekáváno, že analýza nám blíže určí oblasti, které by měly hrát klíčovou roli při zlepšování podnikatelského prostředí v České republice.

V úvodu teoreticko metodologické části práce bude uvedena analýza PEST, která z obecného pohledu charakterizuje sféry působící na podnikatele a agreguje je do čtyř základních skupin. Dále zde budou teoreticky zachyceny klíčové oblasti, s kterými se podnikatel běžně setkává při výkonu své činnosti, a které ovlivňují průběh podnikatelské činnosti. Konkrétně se jedná o: popis státem vytvářených bariér pro vznik podnikatelského subjektu; charakteristiky vzniku, průběhu a zániku pracovněprávního vztahu a popis ukazatelů sloužících k popisu regulací těchto vztahů; roli informací při získávání úvěru; teoretický popis obchodování ve vlastní prospěch (sebeobchodování); mezinárodní klasifikaci druhů daní a obecný popis efektů vyvolaných uvalením daně; charakteristiky mezinárodního obchodu; teorie popisující efektivnost činnosti soudů, se zvláštním zřetelem na teorii procedurální formálnosti; způsoby převodu a nabývání nemovitého majetku.

Následná analytická část bude jednak vyhodnocovat jednotlivé ukazatele (popsané v teoretické části), a jednak bude analyzovat počet administrativních úkonů, délku časových lhůt a finanční náklady vybraných procedur. Jedná o analýzu bariér spojených se vznikem podnikatelského subjektu; manipulace s nemovitým majetkem, zahrnující oblast získávání stavebního povolení a převodu nemovitého majetku; determinantů vzniku, průběhu a zániku pracovněprávního vztahu; informačních bariér při získávání úvěru; charakteristik soudního řízení a jeho efektivnosti; úrovně ochrany podnikatelů před obchodováním ve vlastní prospěch; charakteristik spojených s placením daní a úrovně daňové zátěže; administrativních, časových a finančních bariér pro mezinárodní obchod. V závěru práce budou navržena možná opatření směřující ke zlepšení podnikatelského prostředí v České republice.

1. TEORETICKO METODOLOGICKÁ ČÁST

1.1. Podnikatelský subjekt a podnikatelská činnost

„Již od vzniku kapitalistické společnosti bylo účelem založení prvních podniků (podnikatelských subjektů) zabezpečení prohlubující se dělby práce, která přispívala k rozvoji a zdokonalování výroby a služeb.“ (Vaškovice, Storch, 2005, str. 7)

O dělbě práce a jejím významu pro řemesla a podnikatelskou činnost se zmiňuje i Adam Smith ve svém slavném díle Bohatství národů. Konkrétně takto: *„Pokud však dělba práce zavedena být může, způsobuje v každém řemeslu úměrné zvýšení produktivní síly práce. Osamostatnění jednotlivých řemesel a povolání vyplynulo podle všeho právě z této výhody. (...) Z dělby práce vyplývá ono mnohonásobení výroby všeho druhu, které v dobře spravované společnosti vytváří všeobecné bohatství, jež se šíří až do nejnižších vrstev lidu. (...) Dělba práce (...) je nezbytný následek sklonu lidské povahy k obchodování, vyměňování a směňování.“* (Smith, 2001, str. 8, 12, 15) Dělba práce tak představuje základní východisko pro utváření a rozvoj podnikatelské sféry v každé tržní ekonomice.

„Obecně se organizační jednotka, která splňuje představy a účely podnikání nazývá podnik či podnikatelský subjekt. Odborných definicí podniku je celá řada. Většina z nich popisuje podnik jako organizovanou činnost, která má zabezpečit kombinací dělby práce výrobních činitelů uspokojení určité lidské potřeby, ať už tou potřebou je materiální statek, služba nebo finanční prospěch.“ (Vaškovice, Storch, 2005, str. 7) „Obchodní zákoník¹ vymezuje podnik jako soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání.“ (Švarc, 2005, str. 32)

„Nejjednodušší formou podnikání a také nejstarší je podnikání jednotlivých osob, které přetrvalo až do dnešní doby, kdy podnikatelem je fyzická osoba, která podniká na základě oprávnění dle příslušné právní normy. Takové podnikání se nazývá živnost. Živnost může být prováděna na základě živnostenského listu nebo koncesní listiny. Česká právní úprava

¹ Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, ve znění pozdějších novel

považuje za živnost *soustavnou činnost, provozovanou samostatně, pod vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku*. Podnikat může rovněž i právnická osoba, tedy obchodní společnost založená za účelem zisku, přičemž právní úprava rozlišuje čtyři typy obchodních společností: společnost s ručením omezeným, akciovou společnost, komanditní společnost, veřejnou obchodní společnost.“² (Vaškovice, Storch, 2005, str. 7, 19)

1.2. Teoretická východiska pro komparaci podmínek pro podnikání – analýza PEST³

„Analýza PEST představuje širší výchozí rámec pro přesnější analýzu podnikatelského prostředí. Jinými slovy tedy zachycuje externí makroprostředí, ve kterém se podnikatelský subjekt pohybuje.“ (Kubečková, Drastíková, 2008, str. 68) „Úkolem analýzy je identifikovat oblasti, jejichž změna by mohla mít významný dopad na podnik.“ (Hindls, Holman, Hronová a kol., 2003, str. 12) A dále „odhadovat, k jakým změnám v těchto klíčových oblastech může dojít.“ (Sedláčková, Buchta, 2000, str. 20) Jejím jádrem je pak rozdělení makroekonomických vlivů tvořících okolí podniku do čtyř základních skupin:⁴

- Politické a legislativní faktory
- Ekonomické faktory
- Společenské a sociální faktory
- Technické a technologické faktory

„Každá z těchto skupin zahrnuje řadu faktorů makrookolí, které různou měrou ovlivňují podnik, jehož snahou by mělo být je sledovat a vyhodnocovat.“ (Sedláčková, Buchta, 2000, str. 19)

² Text odstavce vychází ze zákona č. 455/1991 Sb., O živnostenském podnikání, ve znění pozdějších novel a zákona č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, ve znění pozdějších novel

³ Též v literatuře označována jako PESTEL nebo STEP

⁴ (Kubečková, Drastíková, 2008, str. 68)

1.2.1. Politické a právní faktory

„Existence množství zákonů, norem a místních vyhlášek jednak vymezuje prostor pro podnikání, ale zároveň i samo podnikání.“ (Sedláčková, Buchta, 2000, str. 17) Politické a právní faktory můžeme dále specifikovat na tyto dílčí faktory:⁵

- *Obchodní právo* (právní vymezení podnikatelských subjektů, podmínky pro jejich vznik, kapitálové požadavky)
- *Pracovní právo* (formy zaměstnávání, pracovní doba, povinnosti a práva zaměstnanců a zaměstnavatelů, role odborů)
- *Daňová a sociální politika* (daňové zatížení zaměstnavatelů a pracovní síly (výše daňových sazeb a jejich vývoj), dohody o zamezení dvojího zdanění, celní politika, právní úpravu pracovních podmínek (BOZP), daňové úlevy na zaměstnávání ohrožených skupin pracovníků)
- *Integrační politika* (akceptace politik Evropské unie Českou republikou)
- *Dílčí politiky* (podpora zahraničního obchodu, politika ochrany životního prostředí, energetická politika, deregulační opatření, antitrustové zákony, politika ochrany duševního vlastnictví)
- *Politická realita* (politická orientace vládní exekutivy (případně složení vládní koalice), politická struktura Poslanecké sněmovny a Senátu, politická stabilita ve volebním období, působení opozice, politická struktura krajských a místních samospráv, vliv zájmových skupin a místních iniciativ, činnost odborů, legislativně zakotvená byrokracie)

1.2.2. Ekonomické faktory

„Ekonomické faktory vyplývají ze základních směrů ekonomického rozvoje a jsou determinovány stavem ekonomiky. Podnik je vývojem těchto trendů výrazně ovlivněn při svém rozhodování.“ (Sedláčková, Buchta, 2006, str. 17) Ekonomické faktory lze rozdělit na:⁶

- *Struktura a výkonnost hospodářství* (adekvátnost struktury vzhledem k trhu a k potřebě fungování státu, výkonnost hospodářství a ostatních struktur)

⁵ (Zich, 2006; Olomouc Training Centre, 2006, str. 6-10)

⁶ (Zich, 2006; Olomouc Training Centre, 2006, str. 11-17)

- *Makroekonomické ukazatele* (výše HDP a jeho vývoj, míra inflace, úroková míra, vývoj směnného kurzu, struktura a plnění státního rozpočtu, saldo státního rozpočtu a obchodní bilance, míra nezaměstnanosti a její vývoj, produktivita práce)
- *Ostatní* (sem lze zahrnout například stabilitu bankovního systému, investiční potenciál a strukturu investic)

1.2.3. Společenské a sociální faktory

„Společenské a sociální faktory představují elementy kulturních, ekonomických, demografických, náboženských, vzdělávacích a etnických podmínek života člověka, jejichž poznání může vést ke konkurenční výhodě pro podnikatele.“ (Sedláčková, Buchta, 2006, str. 18) Mezi tyto faktory řadíme:⁷

- *Demografické trendy populace* (velikost populace a její věková struktura, geografické rozdělení a etnické složení obyvatelstva)
- *Mobilitu obyvatelstva* (stěhování a dojíždění za prací, dopravní dostupnost zaměstnaneckých a vzdělávacích možností)
- *Vzdělání a příjmy obyvatelstva* (úroveň vzdělání a jeho zaměření, motivace k dalšímu vzdělávání a jeho dostupnost, výše mezd a podpor v nezaměstnanosti)
- *Životní styl, postoje a hodnoty* (vztah k profesnímu rozvoji, ochota věnovat volný čas vzdělávání, přístup k péči o zdraví, postoj k výchově dětí, spotřební chování a jeho intenzita)

1.2.4. Technické a technologické faktory

„Změny a pokroky v oblasti technologického vývoje mohou náhle a dramatickým způsobem ovlivnit prostředí, ve kterém se podnik pohybuje, z čehož vyplívá, že tvoří významný činitel úspěšnosti podniku.“ (Sedláčková, Buchta, 2006, str. 18) Obsahem této skupiny faktorů je:⁸

- *Technologická úroveň produkce a služeb* (vývoj technologické úrovně, technologická strategie země, bariéry technologického rozvoje, vládní a privátní podpora technologického rozvoje)

⁷ (Zich, 2006; Olomouc Training Centre, 2006, str. 18-22)

⁸ (Zich, 2006; Olomouc Training Centre, 2006, str. 23-25)

○ Věda a výzkum (odborné vzdělání, zájem o aktuální znalostní obory)

„Tato tradiční struktura analýzy PEST může být doplněna ještě o geografické faktory, ekologicko-klimatické faktory a globální vlivy.“ (Zich, 2006)

1.3. Metodologická východiska pro komparaci podmínek pro podnikání

1.3.1. Bariéry vzniku podnikatelského subjektu

„Charakter těchto překážek určuje rychlost a nákladnost vzniku nového podnikatelského subjektu. Tyto bariéry tak představují náklady pro nově vznikající firmy, ale netýkají se firem na trhu již zavedených.“ (Zemplinerová, 2008, str. 92-93) „Obecně lze tyto bariéry rozdělit na endogenní (strategické), které svým chováním vytvářejí samy firmy. Dále ekonomické a exogenní. Exogenní překážky zahrnují technologické a administrativní překážky. Přičemž administrativní (též byrokratické) překážky jsou vytvářeny státem.“ (Zemplinerová, 2008, str. 94-100)

Podle Djankova a kol. (2002, str. 2-3) „proti sobě na poli administrativních překážek (regulací) stojí dvě teorie s odlišným pohledem na funkci a účelnost státních regulací v této oblasti. První z nich je Pigouova *teorie veřejného zájmu regulace* (public interest theory of regulation), dle které neexistence těchto překážek by přinášela časté tržní selhání a stát tak skrz regulace chrání veřejné blaho. Odlišný přístup představuje *teorie veřejné volby* (public choice theory), která považuje regulace za společensky neefektivní (vytvářejí prostor pro dobývání renty, korupci a byrokracii).“ (Djankov a kol., 2002, str. 2-3)

Djankov rovněž uvádí, že „tyto teorie poskytují rozdílné odpovědi na otázky ohledně důsledků vyplývajících z existence překážek bránících vzniku podnikatelských subjektů a charakteristik, které vykazuje regulující stát. Teorie veřejného zájmu regulace říká, že takováto regulace je prováděna ve veřejném zájmu, pro dobro spotřebitelů a je spojena s vyšší kvalitou zboží, nižšími externalitami a větší konkurencí. Regulující stát považuje za uvědomělý a odpovědný. Oproti tomu teorie veřejné volby zaujímá naprosto opačná stanoviska. Vytváření překážek vzniku podnikatelských subjektů úzce spojuje s nižší konkurencí a vyšší úrovní korupce. Za účel státu při vytváření takovýchto překážek považují jeho obohacení, případně obohacení firem již na trhu zavedených na úkor nově vznikajících subjektů.“ (Djankov a kol., 2002, str. 4)

Obsahem Djankovovi studie (2002, str. 35) je empirické ověření toho, která ze dvou teorií se shoduje s realitou. „Hodnotí podmínky vzniku podnikatelského subjektu v 85 zemích světa. Bere v úvahu všechny procedury nutné k legálnímu vzniku subjektu v daných zemích, zaměřuje se především na počet administrativní úkonů, délku potřebné časové lhůty a výši finančních nákladů. Jeho závěrem je, že bariéry vzniku podnikatelského subjektu se značně odlišují napříč jednotlivými zeměmi. Ekonomicky vyspělé země (zařazené do horního kvartilu dle HDP na obyvatele) mají relativně menší bariéry oproti ostatním zemím, což v principu odpovídá oběma teoriím. Ovšem výsledkem je rovněž i to, že přísnější regulace vzniku podnikatelského subjektu je obecně spojena s vyšší mírou korupce a větším rozsahem šedé ekonomiky, ale není spojována s vyšší kvalitou soukromých a veřejných statků a nižšími externalitami. Výsledkem je i zjištění, že země s více intervencionistickou výkonnou mocí regulují vznik podnikatelských subjektů více. Toto zjištění plně odpovídá teorii veřejné volby a naopak se naprosto rozchází s teorií veřejného zájmu regulace.“ (Djankov a kol., 2002, str. 2, 22, 35)

1.3.2. Role informací při získávání úvěru

„S růstem a rozvojem podnikatelského subjektu často nastává okamžik, kdy na provedení určité plánované akce nebude mít daný podnik dostatek vlastních finančních zdrojů, a tudíž nastoupí potřeba získání externích finančních prostředků – úvěru“ (Kroh, 1999, str. 9). „Při poskytování úvěrů podnikatelským subjektům hrají, z hlediska finančních institucí poskytujících úvěr, velkou roli *informace* a přístup k nim. Je zřejmé, že pokud je věřitel dostatečně informován o žadateli o úvěr a jeho disciplinovanosti při splácení úvěrů v minulosti, je ochota poskytnout úvěr vyšší.“ (Djankov, McLiesh, Shleifer, 2005, str. 2-3) „Na vztah dlužníka a věřitele je ovšem nahlíženo, jako na vztah poznamenaný *informační asymetrií*, kdy v nevýhodě je věřitel (nemá-li dostatek relevantních informací o dlužníku, může se dopustit nepříznivého výběhu a tedy neefektivní alokace úvěrových prostředků).“ (Pagano, Jappelli, 1993, str. 1693-1694, 1713-1714)

Nicméně v některých zemích „mohou věřitelé zvýšit svoji informovanost ohledně nových žadatelů o úvěr prostřednictvím sdílení informací o dlužnících přes informační zprostředkovatele, které lze rozdělit na *státní* (veřejné) a *soukromé* (nazývané „credit bureaus“). Jejich úkolem je shromažďovat a distribuovat relevantní informace, čímž může být překonána informační asymetrie. Obecně je sdílení těchto informací důležité vzhledem

k tomu, že může vést k zvýšení dokonalosti úvěrových trhů a zlepšení efektivnosti alokace úvěrových prostředků.“ (Pagano, Jappelli, 1993, str. 1693-1694; Djankov, McLiesh, Shliefer, 2005, str. 4)⁹

Dle Pagana a Jappelliho (1993, str. 1713-1714) je „podnět k vytváření „credit bureaus“ větší v zemích, kde je věřitel konfrontován s velkým počtem žadatelů o úvěr (vykazujících velkou mobilitu) a zároveň s těmito žadateli nemá předchozí zkušenosti. Rovněž se podnět zvyšuje s velikostí úvěrového trhu a s nižšími náklady na sdílení informací.“

Pro analýzu úrovně sdílení informací jsou konstruovány tři ukazatele. Prvním z nich je „*index úrovně úvěrových informací*, který měří rozsah, v jakém úvěrový informační systém usnadňuje přístup k úvěru na základě množství poskytovaných informací, dále měří kvalitu těchto informací a možnost přístupu k nim. Index nabývá hodnot od 0 do 6, kde vyšší hodnota je spojena s vyšší úrovní informovanosti. Druhým je *indikátor měřící pokrytí veřejným registrem* na základě počtu jednotlivců a podnikatelských subjektů pokrytých veřejným registrem jako procento z populace 15+ daného státu. Třetím ukazatelem je *indikátor měřící pokrytí jednotlivců a podnikatelských subjektů privátním registrem* („credit bureau“), jež funguje analogickým způsobem jako předešlý indikátor“. (WB, IFC, 2009a, str. 25)

1.3.3. Charakteristiky pracovněprávního vztahu¹⁰

Pracovněprávní poměr můžeme definovat jako „*pracovní poměr představující právní vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem*. (Zjednodušeně lze říci, že zaměstnanec zaměstnavateli prodává svou práci a zaměstnavatel mu za to platí mzdu či plat. Ovšem pracovní vztah v sobě obsahuje i další práva a povinnosti obou stran.)“ (Tomečková, 2005, str. 1) Tento pracovně právní poměr však podléhá regulaci ze strany státu prostřednictvím Zákoníku práce. „Zákoník práce se bezprostředně dotýká drtivé většiny ekonomicky aktivní populace, zbytek ovlivňuje zprostředkovaně v podobě tempa hospodářského růstu. Kvalita Zákoníku práce tak rozhoduje o prosperitě či chudobě té které ekonomiky.“

⁹ V České republice funkci „credit bureau“ plní společnost CBCB – Czech Banking Credit Bureau, a. s., jež „byla založena za účelem provozování Bankovního registru klientských informací“ (www.cbcb.cz).

¹⁰ Text kapitoly vychází se zákona č. 262/2006 Sb., Zákoník práce, ve znění pozdějších novel

(Kohout, 2006, str. 285) Tato oblast rovněž tvoří velmi důležitý determinant podnikatelského prostředí.

„Ke vzniku pracovněprávního vztahu dochází na základě *právních úkonů* a to třemi způsoby. První a zároveň nejčastější způsob představuje vznik pracovněprávního vztahu na základě *pracovní smlouvy*. Dalšími způsoby jsou *volba a jmenování*.¹¹ Pro všechny vzniklé pracovněprávní vztahy je charakteristická nepřenositelnost práv a povinností zaměstnance, vyplývajících z pracovního poměru, na jinou osobu.“ (Tomečková, 2005, str. 1)

V souvislosti s pracovněprávním vztahem „se také velice často hovoří o nejrůznějších formách *diskriminace*. V těchto vztazích je zakázána přímá i nepřímá diskriminace z důvodu pohlaví, sexuální orientace, rasového nebo etnického původu, národnosti, státního občanství, sociálního původu, rodu, jazyka, zdravotního stavu, věku, náboženství či víry, majetku, manželského a rodinného stavu nebo povinností k rodině, politického a jiného smýšlení, členství a činnosti v politických stranách nebo politických hnutích, v odborových organizacích nebo organizacích zaměstnavatelů. Za diskriminaci se rovněž považuje i jednání zahrnující podněcování, navádění nebo vyvolávání nátlaku směřujícího k diskriminaci.“ (Tomečková, 2005, str. 33)

„*Změny* v pracovněprávních vztazích mohou nastat pouze za předpokladu souhlasu obou stran a tato změna se může týkat čehokoliv, co bylo při vzniku pracovního vztahu sjednáno.“ (Tomečková, 2005, str. 173)

Ukončení pracovního poměru může nastat několika způsoby. „Pracovní poměr uzavřený na dobu určitou skončí prostým *uplynutím sjednané doby*. Pracovní poměr vzniklý na základě pracovní smlouvy může skončit *dohodou* (obě strany se na skončení dohodnou), *výpovědí* (podanou kteroukoliv ze smluvních stran) nebo *zrušením*. U pracovních poměrů vzniklých na základě volby a jmenování může dojít k jejich skončení *odvoláním* z funkce nebo se sám zaměstnanec může funkce *vzdát*.“ (Tomečková, 2005, str. 191-194, 229, 265)

¹¹ „Všechny způsoby vzniku pracovněprávního vztahu představují dvoustranný právní úkon,“ (Tomečková, 2005, str. 1)

Pracovněprávní vztahy (stejně jako trh práce) jsou značným způsobem poznamenány *regulacemi* ze strany státu. Podle studie Boreta a kol. (2004) „existují minimálně čtyři způsoby provádění této regulace. Prvním je zakázání diskriminace a vytvoření „základních“ práv zaměstnance. Druhým způsobem je regulace samotného zaměstnaneckého vztahu. Třetím způsobem je posilování role odborů při kolektivních vyjednáváních se zaměstnavateli. Posledním čtvrtým způsobem je vytváření sociální ochrany pro případ nezaměstnanosti.“ (Botero a kol., 2004, str. 5)

Bolero a kol. (2004) uvádí tři teorie týkající se regulace v oblasti pracovních vztahů. „Tyto teorie se odlišným způsobem staví k existenci regulace a rozcházejí se i v předpokládaných důsledcích regulací. První teorií je *teorie efektivnosti* (efficiency theory), podle které se stát zvolenou kombinací intervencí snaží omezovat tržní selhání a maximalizovat společenský blahobyt. Druhou je *teorie politické síly* (political power theory), která předpokládá, že regulace trhu práce bude více ve prospěch zaměstnanců v případě, že u moci se bude nacházet politicky levicově orientovaná vláda. Konečně třetí teorií je *právní teorie* (legal theory), která vychází z toho, že země s odlišnými právními zvyklostmi, budou provádět odlišné regulace trhu práce. Tato teorie například předpokládá, že socialistické země budou regulovat trh práce mnohem více než země mající tzv. common law.“ (Botero a kol., 2004, str. 2-9)

„Regulaci pracovněprávního vztahu ze strany státu měříme *indexem rigidity pracovněprávního vztahu* (rigidity of employment index).“ (WB, IFC, 2008a, str. 16) Tento index se skládá ze tří sub-indexů:¹²

- *Index obtížnosti vzniku pracovněprávního vztahu* (difficulty of hiring index), který měří flexibilitu pracovních smluv a poměr minimální mzdy k přidané hodnotě pracovníka
- *Index rigidity délky pracovní doby* (rigidity of hours index), zabývající se restrikcemi v oblasti práce přesčas a práce v noci a ve svátek
- *Index obtížnosti ukončení pracovněprávního poměru* (difficulty of firing index), který měří úroveň ochrany zaměstnance před ukončením pracovněprávního poměru

¹² (WB, IFC, 2008a, str. 16)

„Výsledný index rigidity pracovněprávního vztahu je průměrem těchto tří sub-indexů. Je zaokrouhlený na celá čísla a nabývá hodnot od 0 do 100. Vyšší hodnoty indexu ukazují na vyšší míru regulace pracovněprávního vztahu. Dalším ukazatelem v oblasti regulace je *velikost nákladů na ukončení pracovněprávního poměru* (firing costs), který se pro účely mezinárodní komparace vykazuje jako počet týdenních platů pracovníka.“ (WB, IFC, 2008a, str. 16)

1.3.4. Druhy daní a jejich vlivy

V literatuře lze nalézt různé definice daní a velké množství způsobů dělení daní na různé druhy. Uvádíme zde definici a dělení daní, které používá OECD z důvodu jejich mezinárodního charakteru a využití.

Daň je tedy definována jako „*povinná nenávratná platba do veřejného rozpočtu.*“ (Kubátová, 2005, str. 9) „Všechny platby odpovídající této definici jsou poté roztrženy do šesti základních skupin a dalších podskupin, kde hlavním kritériem třídění je předmět daně“ (Kubátová, 2005, str. 25).¹³

1000 Daně z důchodů, zisků a kapitálových výnosů

- 1100 daně z důchodů, zisků a kapitálových výnosů od jednotlivců
- 1200 daně z důchodů, zisků a kapitálových výnosů od společností
- 1300 položky, které nelze jednoznačně zařadit mezi 1100 a 1200

2000 Příspěvky na sociální zabezpečení

- 2100 zaměstnanci
- 2200 zaměstnavatelé
- 2300 samostatně výdělečná osoba nebo nezaměstnaná
- 2400 nezařaditelné do 2100, 2200 a 2300

3000 Daně z mezd a pracovních sil

4000 Daně majetkové

- 4100 pravidelné daně z nemovitého majetku
- 4200 pravidelné daně z čistého jmění
- 4300 daně z nemovitostí dědické a darovací
- 4400 daně z finančních a kapitálových transakcí

¹³ (Puchinger, 2006, str. 130)

4500 ostatní nepravidelné daně z majetku

4600 ostatní pravidelné daně z majetku

5000 Daně ze zboží a služeb

5100 daně z výroby, prodeje, převodů, leasingu a dodávek zboží a úpravy zboží

5200 daně z užívání nebo povolení užívání zboží nebo vykovávání určitých činností

5300 nezařaditelné do 5100 a 5200

6000 Ostatní daně

6100 placené výhradně podniky

6200 placené jinými subjekty než podniky nebo neidentifikovatelné

„Státem uvalené daně na subjekty v ekonomice s sebou nesou určité vlivy. Tyto vlivy můžeme rozdělit na *mikroekonomické a makroekonomické*.“ (Kubátová, 2005, str. 21)

1.3.4.1. Mikroekonomické vlivy

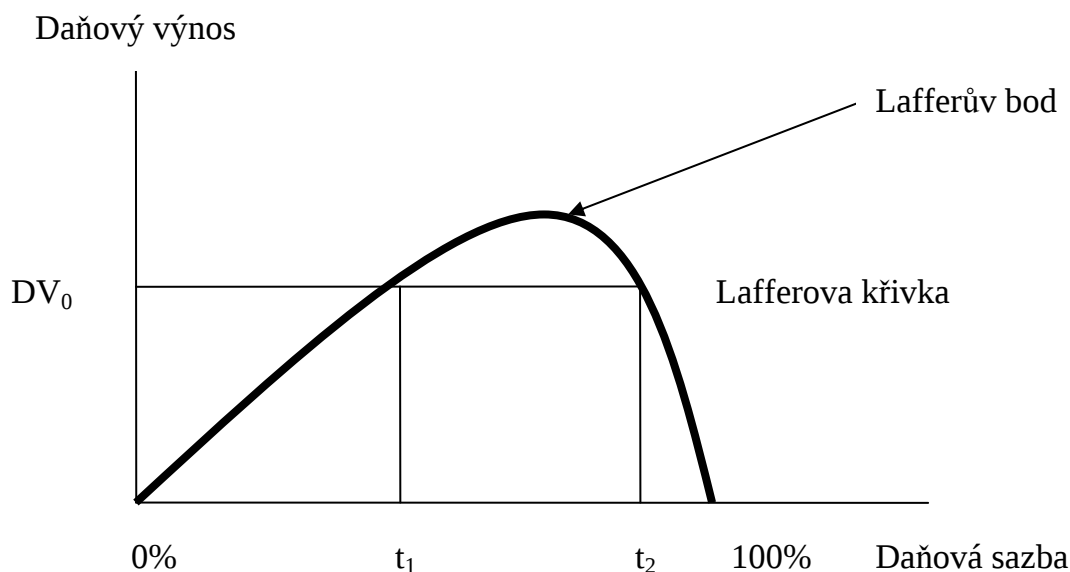
„Z mikroekonomického hlediska má daň obecně dva efekty – *důchodový a substituční*. Důchodový efekt je spojen s transferem části důchodu od subjektu do veřejného sektoru, přičemž velikost důchodového efektu závisí na výši daně a roste s růstem průměrné daňové sazby. Substituční efekt představuje provedení substituce v důsledku existence daně (spotřebitelé budou zdaněné objekty nahrazovat jinými, protože zdaněné jsou pro ně méně výhodné), tento efekt roste s růstem mezní sazby daně.“ (Kubátová, 2006, str. 49; Kubátová, 2005, str. 21-23)

1.3.4.2. Makroekonomické vlivy

„Makroekonomické vlivy v oblasti zdanění jsou vyjádřeny tzv. *Lafferovou křivkou*,¹⁴ která zachycuje závislost daňového výnosu (DV) na daňové sazbě (t). Při nízkých daňových sazbách roste daňový výnos státu s růstem sazby, ale od určitého bodu (Lafferův bod) se rostoucí funkce mění na klesající. Jak vidíme z obrázku č. 1, tak stát může dosáhnout stejného daňového výnosu (DV_0) dvěma sazbami (t_1 a t_2).“ (Kubátová, 2005, str. 24-26)

¹⁴ „Křivka je pojmenovaná podle amerického ekonoma Arthura Laffera, představitele školy strany nabídky“ (Holman a kol., 2005, str. 471)

Obrázek č. 1 Lafferova křivka

Zdroj: (Holman, 2005, str. 629), vlastní úpravy

1.3.4.3. Celkové daňové zatížení a jeho měření

„Celkové daňové zatížení v dané zemi, struktura daní a další charakteristické rysy daňových systémů jsou ovlivněny mnoha faktory.“ (Kubátová, 2005, str. 45) Tyto faktory se člení na:¹⁵

- Ekonomické
- Politické
- Kulturněhistorické
- Administrativní a institucionální
- Technický pokrok
- Globalizace

„Pro hodnocení a komparaci různých zemí v oblasti daňové zátěže existuje obecně přijaté východisko a sice hodnocení pomocí tzv. *daňové kvóty*. Daňová kvóta představuje podíl daňových výnosů na HDP.“ (Kubátová, 2005, str. 47-50)

¹⁵ (Kubátová, 2005, str. 45)

1.3.5. Charakteristiky mezinárodního obchodu

„Proces internacionalizace a globalizace světového hospodářství otevírá podnikatelským subjektům nové možnosti podnikání. Většina podniků je dnes buď přímo nebo alespoň zprostředkovaně zapojena do podnikání na mezinárodním poli a zahraniční obchod se tak řadí k rozhodujícím faktorům ekonomické úrovně země.“ (Šimková, 2005, str. 9)

„Mezinárodní obchod¹⁶ je definována jako *výměna reprodukovatelných hmotných statků jedné země s jinými státy*, což umožňuje překonávat bariéry domácích ekonomických omezení.“ (Benáček, 1997, str. 1)

„Mezinárodní obchod se rozvíjí na základě toho, že žádná země nevyrábí vše, co potřebuje, ale mnoho druhů zboží dováží.“ (Šimková, 2005, str. 16-17) *Důvody zapojení země do mezinárodního obchodu jsou mnohé, patří mezi ně například:*¹⁷

- *Odlišnost výrobních podmínek* – rozdílnost přírodních, klimatických a geografických podmínek, rozdíl v kvalitě a množství přírodních a lidských zdrojů, jakož i možnost jejich kombinace
- *Rostoucí výnosy z rozsahu*
- *Rozdíly ve spotřebitelském vkusu* (rozdílné preference spotřebitelů)

„Z uvedeného vyplývá, že země na tom bude lépe, když se specializuje na výrobu statků, u nichž má nižší náklady a ostatní bude dovážet. Specializace a spolupráce zemí v oblasti mezinárodního obchodu je v ekonomické teorii vysvětlována *absolutními a komparativními výhodami*. Absolutní výhodu má země, pokud má absolutně nižší náklady oproti zahraničí. Komparativní výhodu má země s relativně nižšími náklady. Mezinárodní obchod tedy vede k *zefektivnění výroby a zvýšení životní úrovně* obyvatel obchodujících zemí.“ (Šimková, 2005, str. 16-17)

„V průběhu historického vývoje se prosadily dva hlavní přístupy států k zahraničnímu obchodu a sice *liberalistický a protekcionistický*. Avšak žádný z těchto přístupů se

¹⁶ „Mezinárodní obchod je tvořen souhrnem zahraničních obchodů jednotlivých zemí.“ (Šimková, 2005, str. 9)

¹⁷ (Šimková, 2005, str. 16-17)

nevyskytuje ve své čisté podobě, ale přístupy jednotlivých zemí jsou označovány jako *smíšené*.“ (Kalínská, Petříček a kol., 2006, str. 53)

Mezi *důvody proč* podnikatelské subjekty vstupují na mezinárodní trhy patří:¹⁸

- *Zvyšování prodejů* (podnikatelskému subjektu se otevírají nové možnosti prodeje)
- *Získávání zdrojů* (možnost většího výběru při vyhledávání nejvýhodnějších zdrojů)
- *Diverzifikace dodavatelů a odběratelů*

Formy vstupu podnikatelských subjektů na zahraniční trhy se obvykle rozdělují na:¹⁹

- *Vývozní a dovozní operace* (jedná se o vývoz a dovoz zboží)
- *Formy nenáročné na kapitálové investice* (této formy se používá v případě, že podnikatelský subjekt nehodlá ve velké míře investovat v zahraničí, ale přesto chce posílit přítomnost svých výrobků či služeb na zahraničním trhu)
- *Investičně náročné kapitálové vstupy* (tato forma vstupu může mít podobu přímých zahraničních investic nebo portfoliových investic)

1.3.6. Teorie procedurální formálnosti a její vliv na průběh soudního řízení

„Základním východiskem ekonomické teorie je tvrzení, že ochrana vlastnických práv a jejich vynucování je základním předpokladem vytváření podnikatelské činnosti, prosperity a ekonomického růstu. K tomuto účelu slouží mnoho institucí, jak *soukromých* (morálka, neformální diskuze) tak *veřejných* (soudy), přičemž ekonomická teorie nám neříká, který způsob ochrany a vymáhání vlastnických práv je ten nejlepší. Soukromá ochrana vlastnických práv často degeneruje v násilí, zatímco veřejný způsob je poznamenán korupcí. Přesto ekonomové obecně upřednostňují veřejný způsob, tedy *soudy*. Z tohoto pohledu je velmi důležité určit faktory, které funkci soudů činí více či méně efektivní.“ (Djankov a kol., 2003, str. 2-3)

¹⁸ (Šimková, 2005, str. 23-24)

¹⁹ (Šimková, 2005, str. 24-30)

„V této oblasti můžeme identifikovat tři teorie, které se zabývají institutem soudů. První z nich je *rozvojová teorie* (development theory), podle které soudy pracují lépe v zemích, které mají bohatší a vzdělanější populaci. Druhou je *teorie podnětů* (incentive theory), která tvrdí, že efektivnost soudů se formuje podněty účastníků řízení. Například pokud soudce nebude brát ohled na délku řízení, právníci budou placeni za protahování jednání a obžalovaný se bude vyhýbat rozsudku, tak v souladu s touto teorií soudy nebudou pracovat příliš efektivním způsobem. Implikací této teorie je, že takové faktory jako povinné lhůty pro soudce a možné pokuty pro zmocněnce značným způsobem zlepšují výkonnost a efektivnost soudů. Poslední teorií je *teorie procedurální formálnosti* (theory of procedural formalism)“ (Djankov a kol. 2003, str. 3-4), které budeme následně věnovat větší pozornost.

„Teorie procedurální formálnosti považuje za determinující činitel při hodnocení efektivnosti soudů *právní regulaci úkonů soudu*.²⁰ Existují zde dva rozdílné pohledy na roli procedurální formálnosti. První z nich považuje formálnost za efektivní a předpokládá, že povede k ochraně soudního řízení před mocenským tlakem a formalizované úkony soudu vnímá jako ochranu spravedlnosti. Zatímco druhý pohled spojuje procedurální formálnost s vysokými náklady vymahatelnosti práva, korupcí, zdlouhavým průběhem řízení a neochotou potenciálních účastníků řízení řešit spor soudně, jinými slovy *de facto* s bezprávím.“ (Djankov, 2003, str. 4, 26) Empirická studie vypracovaná Djankovem a kol. (2003) testuje, který z těchto pohledů se shoduje s realitou. „Jejím jasným závěrem je podpora druhého z těchto pohledů, obsahem je i zjištění, že procedurální formálnost je systematicky vyšší u kontinentálního evropského práva, než u anglo-saského zvykového práva (common law).“ (Djankov, 2003, str. 4, 26)

„K empirickému měření procedurální formálnosti dochází na základě sedmi sub-indexů týkajících se průběhu soudního řízení, které jsou následně spojeny do souhrnného

²⁰ „Opakem formalizovaného soudního řízení je teoretický model „ideálního soudu“, v němž spor dvou stran bude řešen třetí nezávislou stranou, s minimální znalostí práva, bez přítomnosti právníků, bez písemného návrhu, bez procedurálního omezování důkazů, bez svědků, s prezentací argumentů a bez možnosti odvolání.“ (Djankov a kol., 2003, str. 4) Ovšem je zřejmé, že se jedná o pouhou teorii, která se v reálném světě nevyskytuje.

indexu formálnosti (formalism index).“ (Djankov a kol. 2003, str. 12-17) Jedná se o následující sub-indexy:²¹

- Index „odborník vs. laik“
- Index „písemné vs. ústní“ prvky
- Index zákonného oprávnění
- Index právní regulace přípustnosti důkazů
- Index přezkoumávání vyšší soudní instancí
- Index závazných formálních úkonů
- Index nezávislosti v procedurálním postupu soudu

„Jednotlivé sub-indexy nabývají hodnot od 0 do 1. Výslední index formálnosti je součtem sub-indexů a pohybuje se v rozmezí od 0 do 7, kde hodnota 7 představuje největší odchýlení od modelu „ideálního soudu“ a tedy nejvyšší možnou míru procedurální formálnosti.“ (Djankov, 2003, str. 17)

1.3.7. Obchodování ve vlastní prospěch (sebeobchodování)²²

Velmi důležitou oblastí utvářející podmínky pro podnikání dané země je „ochrana drobných akcionářů před podvodným jednáním ze strany většinových vlastníků na základě konfliktu zájmů.“ (Clark, 1992, str. 194) Podle Clarka (1992) můžeme obecně rozlišovat čtyři druhy konfliktu zájmů:²³

- Obchodování ve vlastní prospěch
- Nepřiměřené platy výkonných pracovníků
- Přivlastnění si majetku společnosti nebo akcionářů
- Jednání společnosti, vycházející ze smíšených motivů

V následujícím textu se zaměříme pouze na obchodování ve vlastní prospěch, protože „tento druh konfliktu zájmů je nejčastější a z hlediska drobných akcionářů nejnebezpečnější. Škodlivost obchodování ve vlastní prospěch spočívá v tom, že při něm může docházet ke značnému obohacování manažerů na úkor akcionářů (v podstatě se jedná o případ tunelování), což zvyšuje nejistotu investorů pokud jde o bezpečnost a efektivnost

²¹ (Djankov a kol., 2003, str. 12-16)

²² Z anglického self-dealing či self-trading

²³ (Clark, 1992, str. 194)

investic. Výsledkem pak může být stahování investorů“ (Klusoň, 2003, str. 163), navíc je zcela zřejmé, že možnost takového jednání negativně ovlivňuje podnikatelské prostředí v zemi.

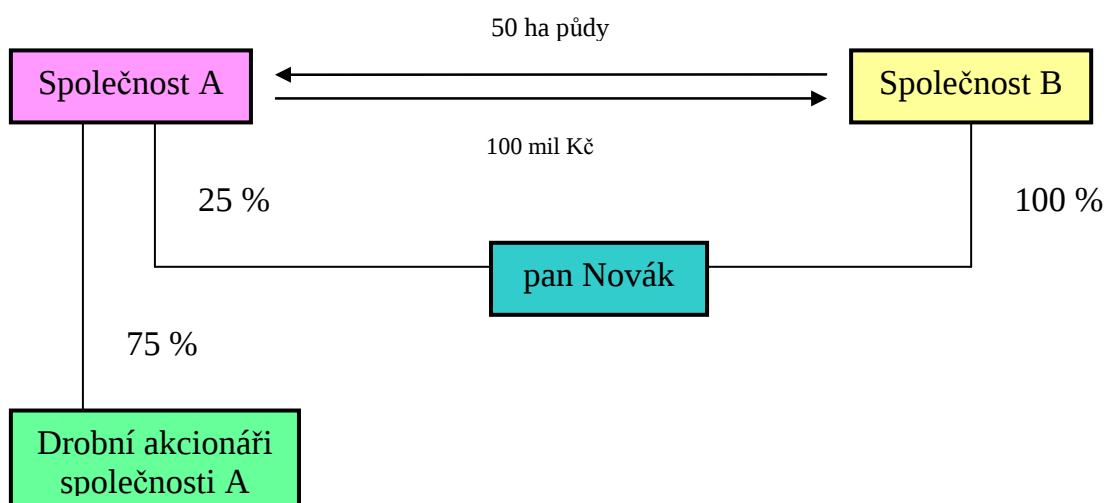
Clark (1992) do obchodování ve vlastní prospěch zahrnuje čtyři aktivity:²⁴

- Transakce mezi společnostmi a jejími řediteli nebo manažery
- Transakce mezi společnostmi a podnikatelským subjektem, ve kterém mají ředitelé nebo manažeři důležitý přímý nebo nepřímý finanční zájem
- Transakce mezi mateřskou společností a jí částečně vlastněnou dceřinou společností
- Transakce mezi dvěma společnostmi se společnými nebo „vzájemně propojenými“ řediteli nebo manažery

Co je podstatou obchodování ve vlastní prospěch můžeme vidět na obrázku č. 1, kde „pan Novák vlastní 25 % akcií společnosti A a zároveň je jejím ředitelem, zbytek akcií vlastní velké množství drobných akcionářů. Pan Novák rovněž vlastní všechny akcie společnosti B. Nastala situace, kdy společnost A prodá společnosti B 50 ha půdy za 100 mil Kč. V této situaci existuje riziko, že společnost A bude podvedena a zaplatí nadměrnou cenu z toho důvodu, že pan Novák kontroluje jednání obou společností, ale je více zainteresován na prospěchu společnosti B. To je způsobeno tím, že zůstane-li každá koruna ve společnosti A a později bude vyplacena ve formě dividendy, pan Novák dostane jen 25 haléřů z každé vyplacené koruny a drobní akcionáři si rozdělí zbytek. Jestliže ovšem bude tato koruna převedena do společnosti B a vyplacena jako dividendy, pan Novák obdrží vše. Takto provedená transakce je na první pohled legitimní a existence protiprávního jednání není na první pohled zřejmá. Pro pana Nováka je tato transakce lépe vysvětlitelná, než přímá krádež.“ (Clark, 1992, str. 194-195) „Ostatně často se můžeme setkat s argumenty typu, že transakce je jen jedním z tahů dalekosáhlé podnikatelské strategie, která v budoucnosti přinese společnosti B velké zisky.“ (Klusoň, 2004, str. 160)

²⁴ (Clark, 1992, str. 213)

Obrázek č. 2 Obchodování ve vlastní prospěch

Zdroj: (Clark, 1992, str. 194), vlastní úpravy

Míra ochrany drobných akcionářů před obchodováním ve vlastní prospěch je měřena jednak „*anti-self-dealing indexem*, který se pohybuje v rozmezí od 0 do 1, přičemž čím vyšších hodnot nabývá, tím je ochrana větší.“ (Djankov a kol., 2005, str. 5,34) Dalším způsobem měření je „*index ochrany investorů*, který zahrnuje tři dílčí sub-indexy:²⁵

- Index míry odhalení self-dealingu
- Index míry odpovědnosti zodpovědného pracovníka (ve výše uvedeném příkladu tedy pan Novák)
- Index míry dostupnosti informací pro akcionáře

„Všechny tyto sub-indexy nabývají hodnot od 0 do 10. Vyšší hodnota sub-indexu je spojena s vyšší ochranou investorů před obchodováním ve vlastní prospěch. Výsledný index ochrany investorů je pak průměrem těchto tří sub-indexů.“ (WB, IFC, 2008a, str. 29)

1.3.8. Způsoby nabývání a převodu nemovitého majetku

„Za základ právních vztahů k nemovitostem můžeme označit ustanovení Listiny základních práv a svobod²⁶ (dále jen Listina).“ (Janků, 2003, str. 2) „Podle Listiny má

²⁵ (WB, IFC, 2008a, str. 29)

²⁶ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších novel

každý právo vlastnit majetek²⁷ a vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a formu²⁸.“ (Doležal a kol., 2006, str. 327)

„Právní úprava vymezuje *nemovitosti* jako pozemky a stavby spojené se zemí pevným základem.²⁹“ (Skála, 1999, str. 24)

„K nabývání vlastnictví k nemovitostem může dojít několika způsoby, jednak *originálním způsobem* (tj. první nabytí vlastnictví) a jednak *odvozeným* (derivativním) způsobem, kde nabytí je odvozeno od předchozího vlastníka. Skutečnosti z nichž se odvozuje nabytí vlastnického práva k nemovitosti se označují jako *právní tituly vlastnictví*.“ (Janků, 2003, str. 2-3) Patří mezi ně:³⁰

- *Nabývání smlouvou* (př. kupní, darovací, atd.), okamžikem nabytí je vklad do pozemkového katastru
- *Nabývání děděním*
- *Nabývání rozhodnutím státního orgánu* (soudu či orgánu veřejné správy), okamžikem nabytí je den určený v rozhodnutí orgánu
- *Nabývání na základě jiných skutečností*, sem řadíme zejména:
 - Přisvojení
 - Vydržení
 - Přírůstkem
 - Nabytí vlastnictví vydáním zákona³¹

K převodu vlastnického práva, vztahujícího se k nemovitosti, dochází na základě „*smluvního vztahu*, který může mít formu buď kupní smlouvy nebo smlouvy darovací“. ³² (Ščasný, 2007, str. 18)

²⁷ „Listina nerozlišuje movitý a nemovitý majetek“ (Janků, 2003, str. 2)

²⁸ „Ovšem tato ochrana není absolutní, Listina v článku 11 odst. 4 umožňuje omezení vlastnického práva (vyvlastnění), ale jen ve veřejném zájmu, na základě zákona a za náhradu“ (Doležal, 2006, str. 327), avšak veřejný zájem není nijak blíže specifikován

²⁹ Text odstavce vychází ze zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších novel

³⁰ (Janků, 2003, str. 2-3)

³¹ Text odstavce vychází ze zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších novel

³² Text odstavce vychází ze zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších novel

2. ANALYTICKÁ ČÁST

2.1. Analýza administrativních nákladů, časové lhůty a finančních nákladů spojených se vznikem podnikatelského subjektu

„Pro srovnatelnost údajů obou zemí si zvolíme jako sledovaný subjekt společnost s ručením omezeným (Private Limited Liability Company).“ (WB, IFC, 2008a, str. 5)
Následující tabulka č. 1 uvádí vývoj překážek vzniku podnikatelského subjektu za poslední tři roky v obou zemích.

Tabulka č. 1 Překážky vzniku podnikatelského subjektu

Překážky vzniku podnikatelského subjektu	2007		2008		2009	
	CZE	SGP	CZE	SGP	CZE	SGP
Počet administrativních úkonů	10	6	10	5	8	4
Doba nutná pro vyřízení administrativních úkonů (ve dnech) nutných ke vzniku subjektu	24	6	17	5	15	4
Náklady na vznik (jako % GNI per capita)	8,9	0,8	10,6	0,8	9,62	0,71
Požadovaný minimální kapitál pro vznik (jako % GNI per capita)	36,8	0,00	34,9	0,00	31,8	0,00

Zdroj dat: (WB, IFC, 2008a, str. 6), (WB, IFC, 2008b, str. 6)

Z údajů uvedených v tabulce č. 1 jasně vyplývá, že v Singapuru je méně bariér bránících vzniku podnikatelského subjektu. Nejmarkantnější rozdíl je v oblasti požadovaného minimálního kapitálu potřebného k založení podnikatelského subjektu. Na druhou stranu nedá se ovšem říci, že by tato překážka měla prohibitivní charakter pro vznik podnikatelského subjektu, nicméně její odbourání by vedlo k značnému snížení finančních nákladů na vznik podnikatelského subjektu. Podobně velký rozdíl mezi oběma zeměmi můžeme vidět i v oblasti nákladů na vznik podnikatelského subjektu, kde je rovněž velký prostor pro snížení těchto finančních nákladů. U počtu administrativních úkonů nutných pro vznik podnikatelského subjektu a s tím související doby nutné k jejich vyřízení³³ je patrný klesající trend v obou zemích, ovšem v České republice je stále

³³ „Předpokladem je, že každý úkon trvá minimálně jeden den a nelze je provádět simultánně“ (WB, IFC, 2008c, str. 63)

požadováno více jak třikrát tolik administrativních úkonů než v Singapuru, což také negativním způsobem působí na podnikatelské prostředí v České republice.

Následující tabulky a grafy se zaměřují na hlubší rozklad finančních nákladů pro jednotlivé administrativní úkony a časové lhůty nutné pro jejich vyřízení v obou zemích.

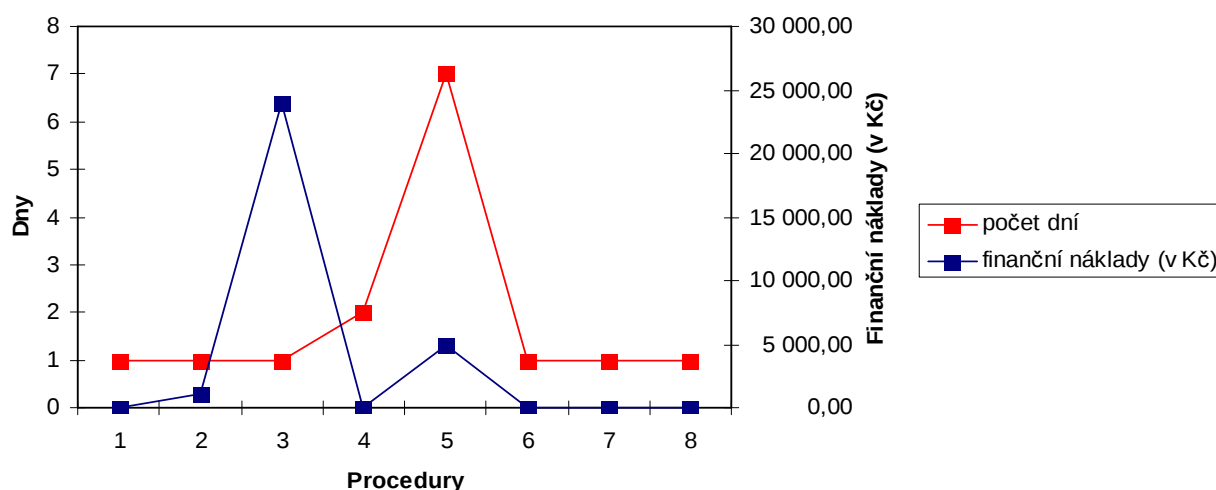
2.1.1. Česká republika

Tabulka č. 2 Časová lhůta a finanční náklady pro jednotlivé administrativní procedury v CZE³⁴

Jednotlivé procedury	CZE	
	počet dní	finanční náklady (v Kč)
1	1	0,00
2	1	1 150,00
3	1	23 980,00
4	2	0,00
5	7	5 000,00
6	1	0,00
7	1	0,00
8	1	0,00
Celkem	15	30 130,00

Zdroj dat: (WB, IFC, 2008a, str. 7,53)

Graf č. 1 Časové a finanční náklady pro jednotlivé administrativní procedury v CZE

Zdroj dat: (WB, IFC, 2008a, str. 7, 53), vlastní úpravy

³⁴ Popis jednotlivých procedur je obsažen v Příloze č. 1

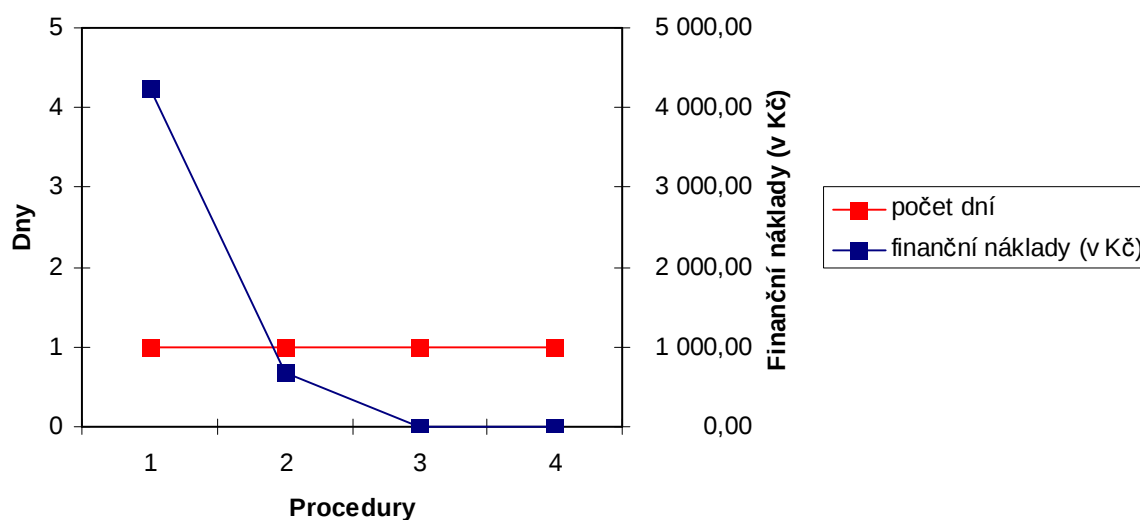
2.1.2. Singapur

Tabulka č. 3 Časová lhůta a finanční náklady pro jednotlivé administrativní procedury v SGP^{35,36}

Jednotlivé procedury	SGP	
	počet dní	finanční náklady (v Kč)
1	1	4 240,00
2	1	673,00
3	1	0,00
4	1	0,00
Celkem	4	4 913,00

Zdroj dat: (WB, IFC, 2008b, str. 7,53)

Graf č. 2 1 Časové a finanční náklady pro jednotlivé administrativní procedury v SGP

Zdroj dat: (WB, IFC, 2008b, str. 7, 53), vlastní úpravy

2.1.3. Zhodnocení

U počtu dní, vykazuje Singapur stabilní časové lhůty u jednotlivých procedur. V případě České republiky graf č. 1 ukazuje značný výkyv u procedury číslo 5, lze tedy říci, že eliminací tohoto výkyvu by došlo k velkému snížení doby nutné pro vznik podnikatelského subjektu. Nesmíme rovněž opomenout, že samotný počet

³⁵ Finanční náklady jsou přepočítávány na koruny dle kurzovního lístku ČNB (devizy střed – 13,460 CZK/SGD), ze dne 1. 4. 2009

³⁶ Popis jednotlivých procedur je obsažen v Příloze č. 1

administrativních procedur je v České republice dvakrát vyšší, než v případě Singapuru, což lze vnímat jako prostor pro možné snížení délky časové lhůty pro vznik.

U finančních nákladů Česká republika dosahuje výrazně vyšších hodnot a to jak v absolutním vyjádření tak i jako procento GNI per capita. V případě České republiky je vyšší hodnota způsobena především výkyvem u procedury číslo 3, ale také je nutno podotknout, že 5 z 8 procedur nepřináší žádné finanční náklady. U Singapuru podle grafu č. 2 vidíme, že výrazné finanční náklady přináší pouze procedura číslo 1. I zde jsou 2 ze 4 procedur bez finančních nákladů.

2.2. Analýza informačních bariér pro získání úvěru

Tabulka č. 4 Ukazatele determinující roli informací při získávání úvěru

Ukazatel	2007		2008		2009	
	CZE	SGP	CZE	SGP	CZE	SGP
Pokrytí soukromým registrem (v %)	51,0	38,6	53,0	42,7	65,2	48,3
Pokrytí veřejným registrem (v %)	3,5	0,0	4,2	0,0	4,6	0,0
Index úrovně úvěrových informací	5	4	5	4	5	4

Zdroj dat: (WB, IFC, 2008a, str. 25), (WB, IFC, 2008b, str. 25)

Z údajů uvedených v tabulce č. 4 je zřejmé, že úroveň úvěrových informací (tedy jejich rozsah, množství a kvalita) je vyšší v České republice než v Singapuru. Obecně obě země dosahují vysokých hodnot indexu úrovně úvěrových informací (maximální hodnota činí 6), což poukazuje na vysokou míru informovanosti. Nevýhodou Singapuru oproti České republice je neexistence veřejného registru úvěrových informací. V České republice sice veřejný registr existuje, ale jeho pokrytí dosahuje velmi nízkých hodnot. Odlišná situace panuje v oblasti soukromého registru úvěrových informací, kde obě země vykazují značně vyšší pokrytí oproti veřejnému registru. Z uvedených hodnot také vyplývá jasný rostoucí trend v míře pokrytí soukromým registrem a to rovněž v obou zemích. Nutno podotknout, že Česká republika dosahuje oproti Singapuru vyšších hodnot pokrytí soukromým registrem. U Singapuru můžeme pozorovat rovnoměrný nárůst pokrytí soukromým registrem v čase. Oproti tomu Česká republika zaznamenala mezi lety 2008 a

2009 skokový nárůst o 12,2 %, což je výrazné zvýšení oproti předchozímu meziročnímu nárůstu.

2.3. Analýza determinantů vzniku, průběhu a zániku pracovněprávního vztahu

„Předpokladem analýzy je, že ukazatele pracovněprávních vztahů jsou sledovány v společnosti s ručením omezeným (Private Limited Liability Company), která je situována v nejlidnatějším městě dané země a zaměstnává 201 zaměstnanců. Tato společnost podléhá kolektivnímu vyjednávání.“ (WB, IFC, 2008a, str. 16)

Tabulka č. 5 Ukazatele charakterizující pracovněprávní vztah

Ukazatel	2007		2008		2009	
	CZE	SGP	CZE	SGP	CZE	SGP
Index rigidity pracovněprávního vztahu	31	0	28	0	28	0
Náklady na ukončení pracovněprávního vztahu (jako počet týdenních platů pracovníka)	22	4	22	4	22	4

Zdroj dat: (WB, IFC, 2008a, str. 17, 68-69), (WB, IFC, 2008b, str. 17, 59-60)

Z výše uvedené tabulky č. 5 vyplývá vysoká úroveň regulace pracovněprávních vztahů v České republice. Výše indexu rigidity pracovněprávního vztahu poukazuje na to, že Singapur v tomto směru neprovádí žádné regulace, zatímco Česká republika vykazuje značný stupeň regulace pracovněprávního vztahu ze strany státu. Tato úroveň navíc mezi lety 2008 a 2009 neukazuje snižující se míru těchto regulací. Dochází tedy k zachování této úrovně, což poukazuje na absenci snahy tyto regulace odbourat a vytvořit podmínky pro flexibilitu pracovních sil na trhu práce, která by vedla ke zvýšení zaměstnanosti. Někteří ekonomové navrhují například „zrušit působnost zákoníku práce pro malé podniky (do 5 zaměstnanců) a ponechat pracovněprávní vztahy smluvní volnosti s působností občanského zákoníku.“ (Kohout, Havlíčková, 2006, str. 31) Výrazně vyšší úroveň můžeme pozorovat i u nákladů na ukončení pracovněprávního poměru, zachycených jako počet týdenních platů pracovníka. Zde v obou zemích dochází zachovávání výchozí úrovně z roku 2007.

Tabulka č. 6 Index rigidity pracovněprávního vztahu

Složky indexu rigidity pracovněprávního vztahu	2009	
	CZE	SGP
Index obtížnosti vzniku pracovněprávního vztahu	33,3	0
Index rigidity délky pracovní doby	40	0
Index obtížnosti ukončení pracovněprávního vztahu	10	0

Zdroj dat: (WB, IFC, 2008a, str. 17, 68-69), (WB, IFC, 2008b, str. 17, 59-60),

Tabulka č. 6 obsahuje jednotlivé složky indexu rigidity pracovněprávního vztahu. Zde vidíme, že největší měrou se na výsledném indexu v případě České republiky podílí rigidita délky pracovní doby, o něco nižší úroveň dosahuje ukazatel obtížnosti vzniku pracovněprávního poměru. Je vidět, že tyto dvě složky tvoří značnou část výsledného indexu, a proto u těchto ukazatelů lze shledat největší prostor pro zlepšení podmínek pro podnikání.

2.4. Analýza úrovně daňové zátěže pro podnikatelské subjekty

„Pro porovnatelnost je předmětem zkoumání podnikatelský subjekt střední velikosti, který svoji činnost zahájil v roce předcházejícím před zkoumaným obdobím. Míra zdanění se vztahuje k standardizované činnosti během sledovaného období, jímž je jeden kalendářní rok.“ (WB, IFC, 2008a, str. 33)

Tabulka č. 7 Charakteristiky daňové zátěže

Charakteristika	2007		2008		2009	
	CZE	SGP	CZE	SGP	CZE	SGP
Čas nutný pro zaplacení všech daní	930	49	930	49	930	84
Počet plateb (za rok)	12	5	12	5	12	5
Míra zdanění podnikatelských subjektů (v %)	49,1	23,8	48,6	23,2	48,6	27,9

Zdroj: (WB, IFC, 2008a, str. 34), (WB, IFC, 2008b, str. 34)

Uvedená tabulka č. 7 dokládá, že v České republice je míra zdanění o poznání vyšší než v Singapuru. Zároveň se ani nedá říci, že by míra zdanění měla tendenci klesat, ale naopak se stabilně udržuje na vysoké úrovni, což rozhodně nepřispívá k vhodným podmínkám pro podnikání. Vysoká míra zdanění je spojená s vyšším počtem plateb daní ročně. Tato vysoká úroveň zdanění je navíc umocňována extrémně vysokou dobou nutnou pro zaplacení všech ze zákona povinných daní a poplatků. Tato doba je v České republice více jak jedenáctkrát vyšší než v případě Singapuru! I po přepočtu na počet plateb stále

vychází, že každá platba daně v České republice zabere pětikrát více času než v Singapuru. Tato vysoká časová lhůta je nepochybně z části způsobena i složitostí daňových zákonů. Rovněž nutno podotknout, že tato časová lhůta během let neklesá, ale naopak se udržuje na stabilní úrovni. Lze tedy konstatovat, že v oblasti zdanění má Česká republika opravdu velký prostor pro zlepšování podmínek pro podnikání.

2.5. Analýza administrativních nákladů, časové lhůty a finančních nákladů spojených se zahraničním obchodem

„Pro porovnatelnost údajů jsou přijaty následující předpoklady: subjektem exportu či importu je podnikatelský subjekt střední velikosti, zaměstnávající 60 zaměstnanců, je lokalizován v příměstské oblasti nejlidnatějšího města dané země, jedná se o společnost s ručením omezeným (Private Limited Liability Company), vlastněnou domácími subjekty, legálně operující na domácím trhu. Z hlediska zboží se jedná o zhotovené výrobky přepravované v FCL kontejneru o délce 20 stop (6,1 m). Transport probíhá pomocí námořní dopravy. Pro import sledovaný proces začíná příjezdem lodi do celního přístavu a končí doručením zásilky do skladu importéra. V případě exportu proces začíná zabalením zboží pro účely exportu a končí okamžikem odplutí lodi z přístavu.“ (WB, IFC, 2008a, str. 37)

Tabulka č. 8 Bariéry exportu

Charakteristika	2007		2008		2009	
	CZE	SGP	CZE	SGP	CZE	SGP
Počet požadovaných dokumentů	5	4	5	4	4	4
Časová lhůta nutná pro export (ve dnech)	16	5	16	5	17	5
Finanční náklady (na 1 kontejner v Kč ³⁷)	15 789	8 524	15 789	8 524	20 182	9 343

Zdroj dat: (WB, IFC, 2008a, str. 38), (WB, IFC, 2008b, str. 37)

³⁷ Finanční náklady jsou přepočítávány na koruny dle kurzovního lístku ČNB (devizy střed – 20,489 CZK/USD), ze dne 1. 4. 2009

Tabulka č. 9 Bariéry importu

Charakteristika	2007		2008		2009	
	CZE	SGP	CZE	SGP	CZE	SGP
Počet požadovaných dokumentů	7	4	7	4	7	4
Časová lhůta nutná pro export (ve dnech)	18	3	18	3	20	3
Finanční náklady (na 1 kontejner v Kč ³⁸)	17 621	7 520	17 621	7 520	22 272	8 872

Zdroj dat: (WB, IFC, 2008a, str. 38), (WB, IFC, 2008b, str. 37)

Z tabulky č. 8 vidíme srovnatelný počet požadovaných administrativních dokumentů pro export u obou zemí. Časová lhůta se ale již značně liší a to v neprospěch České republiky, kde je pro vyřízení administrativních úkonů nutných pro export potřeba třikrát více dní než je tomu v Singapuru. Finanční náklady na export jsou v České republice takřka dvakrát vyšší než v případě Singapuru. Meziroční srovnání pro období 2008 a 2009 navíc ukazuje nárůst potřebné časové lhůty a skokový nárůst finančních nákladů v České republice o 28 %, což ještě více prohlubuje rozdíly mezi zeměmi.

Tabulka č. 9 znázorňující bariéry importu ukazuje v případě České republiky na vyšší počet požadovaných administrativních dokumentů, než v případě exportu. V Singapuru je počet dokumentů shodný jak pro export, tak pro import a udržuje se stabilně na nízké úrovni. Znatelný rozdíl mezi zeměmi v časových lhůtách je v případě importu ještě zřetelnější a v případě České republiky je zde navíc meziroční nárůst mezi lety 2008 a 2009. I v případě importu můžeme pozorovat více jak dvojnásobné finanční náklady a rovněž i jejich skokový meziroční nárůst u České republiky mezi lety 2008 a 2009 o 26 %.

Výše popsané rozdíly mezi zeměmi v oblasti mezinárodního obchodu pro Českou republiku vyznívají nepříznivým způsobem. Tyto nedostatky nepochybně nepříznivě ovlivňují objem zahraničního obchodu na obyvatele. Jejich odstranění by přispělo k většímu zapojení do mezinárodního obchodu a otevřelo by českým podnikatelským subjektům přístup na nové trhy a zároveň lze předpokládat, že by jim přineslo i větší možnost výběru z různých druhů importovaného zboží. Obecně by zlepšení těchto podmínek vedlo k vyšší konkurenceschopnosti českých podnikatelských subjektů

³⁸ Finanční náklady jsou přepočítávány na koruny dle kurzovního lístku ČNB (devizy střed – 20,489 CZK/USD), ze dne 1. 4. 2009

účastnících se mezinárodního obchodu. Mimo jiné Djankov, Freund a Pham ve své studii (2008) dokládají, že „každý dodatečný den časové prodlevy v mezinárodním obchodě způsobuje jeho snížení minimálně o 1 %.“ (Djankov, Freund, Pham, 2008, str. 17) Vzhledem k tomuto je patrné, že odstranění několikanásobně vyšších časových lhůt, prostřednictvím odbourání administrativních požadavků, by vedlo k většímu zapojení země do mezinárodního obchodu a tím pádem i většímu využívání výhod plynoucích z mezinárodní specializace.

2.6. Analýza administrativních úkonů, časové lhůty a finančních nákladů spojených s vedením soudního řízení a jeho efektivnosti

Analýzu činnosti soudů rozdělíme na dvě části. V první části se budeme zabývat obecně efektivností činnosti soudů na základě indexu formálnosti konstruovaného na základě teorie procedurální formálnosti uvedené v teoreticko metodologické části bakalářské práce. V druhé části analýzy činnosti soudů budeme sledovat administrativní úkony, časové lhůty a finanční náklady pro shodný typ soudního řízení v obou zemích.

2.6.1. Index procedurální formálnosti

Tabulka č. 10 zachycuje výrazně vyšší úroveň indexu formálnosti pro Českou republiku oproti Singapuru. V případě obou zemí se jedná o střední úroveň formálnosti. U jednotlivých sub-indexů, je však patrná značná variabilita. Je rovněž zřejmé, že k některým oblastem soudního řízení přistupuje Česká republika méně formálněji než Singapur, v jiných naopak více.

Tabulka č. 10 Index procedurální formálnosti

Země	Sub-indexy							Index formálnosti
	"odborník vs. laik"	"písemné vs. ústní prvky"	zákonného oprávnění	právní regulace přípustnosti důkazů	přezkoumávání vyšší soudní instancí	závazných formálních úkonů	nezávislosti v procedurálním postupu soudů	
CZE	0,67	0,83	1,00	0,38	1,00	0,00	0,18	4,86
SGP	0,33	0,38	0,00	0,50	0,67	0,33	0,29	2,50

Zdroj dat: (Djankov a kol., 2003, str. 38)

2.6.2. Administrativní úkony, časové lhůty a finanční náklady soudního řízení

Pro porovnatelnost údajů je opět nutné přijmout určité předpoklady. V tomto případě jsou předpoklady ohledně soudního řízení následující: „Byla uzavřena kupní smlouva o prodeji zboží mezi dvěma podnikatelskými subjekty (Prodejcem a Kupujícím). Oba subjekty mají sídlo v největším městě dané země. Následně po uzavření kupní smlouvy Prodejce doručí zboží o hodnotě 200 % GNI per capita Kupujícímu. Kupující odmítne zaplatit z toho důvodu, že považuje kvalitu zboží za neadekvátní. Prodejce poté zažaluje Kupujícího. Soud rozhodne, že právo je na straně Prodejce a dlužná částka je uhrazena prostřednictvím veřejné dražby aktiv Kupujícího.“ (WB, IFC, 2008a, str. 41)

Tabulka č. 11 Charakteristiky soudního řízení

Charakteristika	2007		2008		2009	
	CZE	SGP	CZE	SGP	CZE	SGP
Počet administrativních úkonů	27	21	27	21	27	21
Délka procesu (ve dnech)	820	120	820	120	820	150
Finanční náklady (jako % pohledávky)	33	17,8	33	17,8	33	25,8

Zdroj dat: (WB, IFC, 2008a, str. 42), (WB, IFC, 2008b, str. 41)

Tabulka č. 11 nám poskytuje zajímavé údaje o průběhu soudního řízení v obou zemích. Sledovaný počet administrativních úkonů je v Singapuru nižší a obě země vykazují jejich stabilní počet po celé sledované období. Dále je také patrná vyšší úroveň finančních nákladů na soudní řízení a to takřka dvojnásobná v letech 2007 a 2008. V roce 2009 došlo v Singapuru v nepříznivým změnám, zejména v oblasti již zmiňovaných finančních nákladů, ale také v oblasti délky sledovaného procesu. Právě u té panuje mezi zeměmi největší rozdílnost a to v neprospěch České republiky. Data ukazují, že délka sledovaného řízení je v České republice více jak pětinašobná! Navíc nemá tendenci klesat, ale udržuje se na vysoké úrovni.

Přílišná délka soudního procesu představuje značný problém, protože „soudní průtahy a vysoká finanční nákladnost soudního řízení často spravedlnost odpírají. V takovém případě si mohou dovolit jít před soud jen majetnější subjekty a pro zbytek subjektů je spravedlnost mnohem méně dosažitelná či až nedosažitelná. V takovémto prostředí se budou podnikatelské subjekty pouštět do menšího množství investic a transakcí a budou

spíše preferovat menší skupinu podnikatelských subjektů, kterou již znají z předchozích obchodních transakcí.“ (WB, IFC, 2008a, str. 41) Z tohoto pohledu je jasné, že vysoké finanční náklady a značná délka soudního procesu rozhodně nepůsobí na podnikatelské prostředí příznivým způsobem. Ovšem jak z tabulky č. 11 vyplývá, Česká republika má v tomto směru velké nedostatky, které je třeba pro zlepšení postavení podnikatelských subjektů a podnikatelské sféry odbourat.

2.7. Analýza úrovně ochrany před obchodováním ve vlastní prospěch (sebeobchodováním)

Tabulka č. 12 Anti-self-dealing index

Anti-self-dealing index 2005	
CZE	0,34
SGP	1,00

Zdroj dat: (Djankov a kol., 2005, str. 53)

Data v tabulce č. 12 ukazují o poznání nižší úroveň anti-self-dealing indexu pro Českou republiku oproti Singapuru, který navíc dosahuje maximální možné hodnoty indexu (tedy ochrany před obchodováním ve vlastní prospěch).

Tabulka č. 13 Index ochrany investorů

Země	Období		
	2007	2008	2009
CZE	5,0	5,0	5,0
SGP	9,3	9,3	9,3

Zdroj dat: (WB, IFC, 2008a, str. 30), (WB, IFC, 2008b, str. 29)

Index ochrany investorů zachycený v tabulce č. 13 potvrzuje hodnoty anti-self-dealing indexu z předchozí tabulky. Rovněž i zde existuje značný odstup České republiky v příslušných hodnotách. Obě země v tomto směru vykazují neměnné hodnoty za celé sledované období.

Tabulka č. 14 Dílčí ukazatele indexu ochrany investorů
(2008)

Sub-indexy	CZE	SGP
Index míry odhalení self-dealingu	2	10
Index míry odpovědnosti zodpovědného pracovníka	5	9
Index dostupnosti informací pro akcionáře	8	9

Zdroj dat: (WB, IFC, 2008a, str. 75-76), (WB, IFC, 2008b, str. 67-68)

Tabulka č. 14 poukazuje na to, že Česká republika je na tom hůře ve všech třech sledovaných oblastech zahrnujících index ochrany investorů. Nejvyšší rozdíl převládá u indexu míry odhalení self-dealingu, kde Česká republika zaostává opravdu ve velké míře. O něco lepší situace je u indexu míry odpovědnosti zodpovědného pracovníka, i když tato hodnota také není nijak velkým úspěchem. Nejvyšší hodnotu ze tří uvedených sub-indexů má index dostupnosti informací pro akcionáře, kde je Česká republika takřka na úrovni Singapuru a obecně dosahuje poměrně vysokého hodnocení v tomto směru. Z výše uvedených hodnot je patrné, že největší prostor pro eliminaci obchodování ve vlastní prospěch má Česká republika v oblasti samotného odhalování sebeobchodování, což je zároveň nejsložitější oblast, nicméně zlepšení v této oblasti by do značné míry přispělo k pozitivním změnám podmínek pro podnikání v České republice.

2.8. Analýza nakládání s nemovitým majetkem

2.8.1. Analýza administrativních úkonů, časových lhůt a finančních nákladů spojených s převodem nemovitého majetku

Následující data se vztahují k tomuto procesu: „Kupující kupuje pozemek s budovou od Prodávajícího, který převádí vlastnický titul na Kupujícího. Proces se považuje za dokončený v okamžiku, kdy Kupujícímu je umožněno použít nabytý nemovitý majetek jako zástavu pro bankovní půjčku.“ (WB, IFC, 2008a, str. 20)

Tabulka č. 15 Charakteristiky převodu nemovitostí

Charakteristika	2007		2008		2009	
	CZE	SGP	CZE	SGP	CZE	SGP
Počet administrativních úkonů	4	3	4	3	4	3
Délka časové lhůty (ve dnech)	123	9	123	9	123	9
Finanční náklady (jako % hodnoty nemovitosti)	3,0	2,8	3,0	2,8	3,0	2,8

Zdroj dat: (WB, IFC, 2008a str. 21), (WB, IFC, 2008b, str. 20)

Tabulka č. 15 poskytující informace ohledně převodu nemovitého majetku nám ukazuje, že v obou zemích jsou zhruba stejné podmínky ohledně počtu procedur a finančních nákladů. Ovšem zásadní rozdíl panuje u položky délka časové lhůty, kde Česká republika dosahuje katastrofálních výsledků ve srovnání se Singapurem. Vidíme, že délka časové lhůty pro převod nemovitého majetku je v České republice více jak třináctkrát vyšší než v případě Singapuru! Srovnatelný počet administrativních úkonů trvá v České republice mnohokrát déle než v Singapuru. Dle zprávy vydané WB a IFC (2008a, str. 17) je tato „extrémně dlouhá časová lhůta způsobena vyřizováním žádosti o registraci převodu na Katastrálním úřadě, tato procedura tvoří zhruba 97 % této lhůty“ a je tedy zřejmé, že pokud se má tato situace zlepšit, bude nutno tak učinit prostřednictvím změny příslušné právní normy upravující tento administrativní úkon. Ovšem za tabulky č. 15 vidíme stabilní úroveň tohoto ukazatele, což naznačuje, že v této oblasti minimálně od roku 2007 není žádná snaha něco změnit.

2.8.2. Analýza administrativních úkonů, časových lhůt a finančních nákladů spojených se získáním stavebního povolení

Předpoklady pro porovnatelnost údajů jsou následující: „Proces získání stavebního povolení se týká stavby skladu pro podnikatelský subjekt a zahrnuje všechny úkony od vypracování projektové dokumentace po vyřízení všech nutných povolení a získání všech potvrzení.“ (WB, IFC, 2008a, str. 10)

Tabulka č. 16 Charakteristiky získávání stavebního povolení

Charakteristika	2007		2008		2009	
	CZE	SGP	CZE	SGP	CZE	SGP
Počet administrativních úkonů	36	11	36	11	36	11
Délka časové lhůty (ve dnech)	230	102	180	102	180	38
Finanční náklady (jako % GNI per capita)	19,5	21,1	18,5	22,9	16,9	21,2

Zdroj dat: (WB, IFC, 2008a, str. 11), (WB, IFC, 2008b, str. 11)

Z výše uvedené tabulky č. 16, která znázorňuje charakteristiky získávání stavebního povolení v obou zemích je patrné, že Česká republika pro tento proces vyžaduje více jak trojnásobný počet administrativních úkonů než Singapur, což se samozřejmě i neblahým způsobem podepisuje na délce časové lhůty, která je v případě České republiky pro rok 2009 takřka pětikrát vyšší. Ovšem oproti počtu administrativních úkonů, kde obě země vykazují neměnnou úroveň za celé sledované období, u délky časové lhůty došlo v obou zemích ze značným změnám. V případě České republiky můžeme pozorovat skokový meziroční pokles mezi lety 2007 a 2008 o více jak 21 %. K daleko většímu poklesu však došlo v Singapuru, kde meziroční pokles mezi lety 2008 a 2009 činí více jak 62 %. Obě země také vykazují téměř shodnou úroveň finančních nákladů. V této oblasti dochází v obou zemích ke každoročním drobným změnám daného ukazatele. U České republiky můžeme pozorovat mírný klesající trend, zatímco u Singapuru je trend nejasný.

ZÁVĚR

S ekonomickou transformací a přechodem k systému tržní ekonomiky se v České republice začala rychlým tempem rozvíjet do té doby potlačovaná podnikatelská sféra, která v současné době již představuje její nepostradatelnou část. Stát tuto sféru velmi zásadním způsobem ovlivňuje prostřednictvím relevantní legislativní úpravy. Otázkou jejího hodnocení se zabývá bezpočet institucí i jednotlivců. Při takovémto hodnocení je příhodné se inspirovat zeměmi, které mají s tímto fenoménem dlouholeté zkušenosti a výborné výsledky. Jako jednu z těchto zemí můžeme jmenovat Singapur. Téma podmínek pro podnikání je neustále aktuální, už jen z toho důvodu, že tato oblast tvoří organický systém, který se velmi často mění a sama podnikatelská činnost se neustále vyvíjí vstříc novým a novým inovacím. Z tohoto důvodu je nanejvýš žádoucí *univerzální, flexibilní systém s vysokou mírou adaptability*, který bude odpovídat těmto potřebám a zároveň bude minimálním způsobem deformován tlaky skupin prosazujících partikulární zájmy.

Otázka podmínek pro podnikání navíc nabývá na významu v kontextu s obdobím hospodářské recese, jímž Česká republika v současné době prochází. Ostatně i v původně navrhovaných opatření NERVu, pro boj s hospodářskou recesí, se objevují návrhy týkající se oblastí analyzovaných v této bakalářské práci. Konkrétně se jedná o „zjednodušení registrace a fungování živností a firem, změna zákoníku práce v prospěch pružnějšího nabírání či propuštění pracovníků nebo snížení daně z příjmů právnických osob“. (Patočková, Štický, MF Dnes, 29. 1. 2009, str. 2)

Analýza vybraných podmínek pro podnikání, jež je obsahem analytické části bakalářské práce, odhalila příčiny, které jsou důvodem horšího hodnocení podnikatelského prostředí České republiky oproti Singapuru. Na tomto místě se tedy přísluší navrhnout soubor opatření, která by eliminovala tyto příčiny a zajistila tak České republice kvalitní podmínky pro podnikání. Předem podotýkám, že tyto návrhy je možné realizovat příslušnou změnou patřičné legislativní úpravy. Obsahem této kapitoly však není hodnocení možností politické prosaditelnosti navrhovaných opatření.

V oblasti vzniku podnikatelského subjektu je zde jednoznačné doporučení *snížit počet administrativních úkonů nutných k vzniku podnikatelského subjektu* a to minimálně z toho důvodu, že každá další procedura s sebou nutně přináší delší dobu potřebnou pro

vznik určitého podnikatelského subjektu a nezřídka kdy i finanční náklady. Konkrétně tedy v oblasti časové lhůty nutné pro vznik podnikatelského subjektu by největší efekt přineslo *zkrácení lhůty pro zápis do obchodního rejstříku u příslušného krajského soudu* (čímž by byl odstraněn výkyv patrný z grafu č. 1). Klíčovou oblastí pro zlepšení podmínek vzniku podnikatelského subjektu jsou *finanční náklady*, které jsou oproti Singapuru více jak třináctinásobné. Největší část těchto nákladů tvoří částka poskytnutá notáři za ověření stanov obchodní společnosti, tento náklad tedy lze odstranit pouze *zrušením povinnosti notářského ověření*. Druhým - ovšem méně významným - nákladem je poplatek za zápis do obchodní rejstříku, jehož zrušení by též vedlo k významnému poklesu finančních nákladů. Velmi významným opatřením z hlediska finanční náročnosti založení podnikatelského subjektu by bylo *zrušení požadovaného minimálního kapitálu* pro vznik. Z analýzy vyplývá, že Singapur nemá žádné opatření v tohoto směru a tento postoj je hodnocen kladně. Domníváme se, že za by stálo za úvahu zrušení tohoto opatření i v České republice.

Analýza informací při získávání úvěru ukazuje, že Česká republika má dokonce lepší výsledky, než jakých dosahuje Singapur. Nicméně určitý prostor pro zlepšení je i zde. Tedy konkrétně *zvýšení pokrytí veřejným registrem*, které dosahuje velmi nízkých hodnot. Samozřejmě, že pozitivní dopad by mělo i další zvýšení pokrytí v případě soukromého registru, kde již v současnosti dochází ke značnému pokrytí. Zde však nemůže dojít ke změně prostřednictvím změny legislativy, ale změnou přístupu příslušných organizací.

Oblast pracovněprávních vztahů obsahuje množství negativních opatření, jejichž odstraněním by se prostor pro rozvoj podnikatelského prostředí značně rozšířil. Z analýzy vyplývá vysoká úroveň regulace pracovněprávních vztahů a její neklesající úroveň. Naproti tomu Singapur vyniká tím, že nemá žádnou speciální úpravu v tomto směru a vše je záležitostí smluvní volnosti účastníků vztahu. Nutným požadavkem v tomto směru je tedy *liberalizace zákoníku práce*. Především ve směru jak samotného vzniku pracovněprávního vztahu, tak jeho *zániku*. Zde se jedná například o snížení povinné výše odstupného, možnost volnější definice pracovní činnosti a usnadnění převodu pracovníka na jinou práci. Významnou součástí změn by mělo být i zvýšení flexibility průběhu jednotlivých pracovněprávních vztahů. Ať už ve formě rozvoje částečných pracovních úvazků či změny úpravy práce přesčas nebo souběhu pracovních úvazků. Je zřejmé, že

veškeré tyto změny by měli za následek zvýšení efektivnosti alokace pracovních sil na trhu práce, což by nepochybně přispělo k vyšší míře ekonomického růstu.

Na podobné úrovni jako je oblast pracovněprávních vztahů je i oblast placení daní a úrovně daňové zátěže. Především, jak z analýzy vyplývá, míra zdanění podnikatelských subjektů je v České republice zhruba dvakrát vyšší než v případě Singapuru, přičemž největší část tohoto zatížení tvoří daň z příjmu právnických osob. Jasným doporučením je tedy *pokles této daňové zátěže, zejména již zmíněné daně z příjmu*³⁹. Vedle toho je též nutná *změna v systému výběru daní*, tak aby došlo k snížení doby nutné k zaplacení všech daní. Česká republika právě v této oblasti ve srovnání se Singapurem dosahuje katastrofálních výsledků. Tato velmi dlouhá časová lhůta pro zaplacení všech zákonem stanovených daní je nepochybně zčásti způsobena i složitostí systému výběru daní. Z toho tedy vyplývá požadavek na *zjednodušení daňového systému*, jakožto i *sjednocení místa výběru všech daní a odvodů*.

Stejně jako předchozí oblasti i sféra týkající se zapojení podnikatelských subjektů do mezinárodního obchodu zatěžuje podniky v České republice z hlediska času a financí mnohem více, než je tomu v Singapuru. Počet administrativních úkonů je vyšší jen v případě importu, naopak u exportu je počet úkonů shodný. To, co je ale hlavním problémem a co je třeba *eliminovat, jsou již zmíněné příliš dlouhé časové lhůty nutné pro vyřízení povinných administrativních úkonů a značně vysoké finanční náklady*. Snížení časových lhůt lze provést buď rychlejším vyřizováním jednotlivých administrativních úkonů nebo například jejich spojením. Finanční náklady představují náklady na příslušné administrativní úkony, takže snížením počtu těchto úkonů by rovněž došlo k poklesu finančních nákladů.

Oblast kvality právního prostředí (především vymahatelnosti práva), v němž podnikatelské subjekty provozují svou činnost je rovněž jedním z důležitých faktorů ovlivňujících podnikatelské prostředí. Analýza efektivnosti soudního řízení pomocí indexu formálnosti ukazuje na vyšší míru formálnosti v případě České republiky. Teoretická východiska hovoří o negativních důsledcích příliš velké formálnosti. Avšak zde je nutné

³⁹ Samozřejmě toto snížení by přineslo výpadek příjmů státního rozpočtu a bylo by nutné jej kompenzovat jinými zdroji či lépe poklesem aktivit státu

řící, že míra formálnosti sice dosahuje v České republice vyšších hodnot než v Singapuru, ale i tak se stále jedná o střední úroveň formalizace, která žádným významným způsobem neohrožuje vymahatelnost práva. Mnohem důležitějším problémem v oblasti soudního řízení je však délka soudního řízení, která je v porovnání se Singapurem až pětinasobná. Tento nedostatek je způsoben nastavením systému, jež umožňuje obstrukce všech zúčastněných v průběhu soudního řízení. Sami soudci nejsou vázáni žádnými závaznými lhůtami, nejsou zde výrazné postihy za nedostavení se k soudnímu přeličení, nedostatečné je i vybavení soudů vyššími administrativními pracovníky. Požadavek *zkrácení délky soudních řízení* je tedy naprosto zásadní.

Neméně důležitou oblastí je obchodování ve vlastní prospěch (sebeobchodování), kde podle provedené analýzy Česká republika významným způsobem zaostává za Singapurem. Největších nedostatků dosahuje v samotné míře odhalení obchodování ve vlastní prospěch. Proto tedy eliminací tohoto nedostatku by bylo dosaženo největšího efektu ve smyslu zamezení tohoto negativního jednání. Toho lze dosáhnout prostřednictvím *větší míry transparentnosti rozhodovacích činností firem, případně povinností zpětného logického odůvodnění provedené transakce* (respektive možností drobných akcionářů tuto povinnost vyžadovat po odpovědném pracovníkovi).

Poslední analyzovanou oblastí tvoří nakládání s nemovitým majetkem. Co se týká převodu nemovitostí, tak značným problémem je extrémní délka tohoto procesu. Hlavním problémem je právní úprava dovolující (ve srovnání se Singapurem) extrémně dlouhé časové lhůty pro vyřízení žádostí. Zřejmým požadavkem tedy je *změna této úpravy, případně zavedení povinných lhůt, které by byly akceptovatelné*. Z analýzy procesu získávání stavebního povolení vyplývají nedostatky zejména v počtu administrativních úkonů a časové lhůty nutné pro jejich vyřízení. Je zřejmé, že s poklesem administrativních úkonů by zároveň došlo i k poklesu délky časové lhůty. Z toho tedy vyplývá doporučení *snížit administrativní zátěž* ve smyslu odstranění příliš velkého počtu povinných administrativních úkonů, které celý proces komplikují a protahují.

Obecně z většiny analyzovaných oblastí vyplývá velká míra byrokratizace doprovázená vysokými finančními náklady, které samozřejmě dopadají na podnikatelské subjekty, které tím do určité míry nemohou rozvinout svou konkurenceschopnost.

Cílem této práce bylo analyzovat a zhodnotit podmínky pro podnikání České republiky a Singapuru. Na základě této analýzy poté navrhnout opatření směřující ke zlepšení situace v této oblasti. Z vyhodnocení získaných dat zřetelně vyplývají negativa ovlivňující kvalitu a možnost rozvoje českého podnikatelského prostředí. Proto, v souladu se stanoveným cílem, na tuto analýzu navazují výše uvedené návrhy možných opatření pro zlepšení podnikatelského prostředí České republiky.

Z hlediska celkového hodnocení jsme rádi, že jsme si zvolili toto téma. Podařilo se nám zachytit klíčové aspekty jednotlivých analyzovaných oblastí. Avšak tato problematika by si jistě zasloužila hlubší rozbor. Přínosem pro nás byla možnost nahlédnutí na jeden z nejvíce efektivních legislativních systémů v oblasti podnikatelské činnosti. Neméně zajímavé bylo i jeho srovnání s Českou republikou. Jednotlivé analyzované oblasti jsou však natolik široké, že každá z nich by mohla být předmětem samostatné práce.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Administrativní úkony nutné pro vznik podnikatelského subjektu

Česká republika

Procedura č. 1	Ověření názvu podnikatelského subjektu (pro jeho jedinečnost)
Procedura č. 2	Výpis z trestního rejstříku
Procedura č. 3	Notářské ověření stanov
Procedura č. 4	Potvrzení odpovědné osoby, že příslušný kapitálový vklad je držen na zvláštním bankovním účtu
Procedura č. 5	Registrace do Obchodního rejstříku u příslušného Krajského soudu
Procedura č. 6	Registrace na Finančním úřadě
Procedura č. 7	Registrace na Okresní správě sociálního zabezpečení
Procedura č. 8	Registrace u příslušné zdravotní pojišťovny

Zdroj dat: (WB, IFC, 2008a, str. 53-56)

Singapur

Procedura č. 1	Registrace u Účetního a obchodního regulačního úřadu
Procedura č. 2	Vytvoření firemního razítka
Procedura č. 3	Registrace u Finančního úřadu
Procedura č. 4	Registrace u pojišťovací agentury

Zdroj dat: (WB, IFC, 2008b, str. 52-53)

POUŽITÉ ZDROJE

Literární zdroje

- BENÁČEK, Vladimír. *Ekonomie mezinárodního obchodu*. 1. vyd. Praha : Vysoká škola ekonomická, 1997. 77 s. ISBN 80-7079-105-5.
- CLARK, Robert Charles. *Firemní právo*. Praha : Victoria Publishing, 1992. 985 s. ISBN 80-85605-16-3.
- DJANKOV, Simeon, et al. *Courts.: The Quarterly Journal of Economics*, The MIT Press, 2003. Vol. 118, No. 2, 453 - 517 s
- DJANKOV, Simeon, et al. *The Regulation of Entry.: The Quarterly Journal of Economics*, The MIT Press, 2002. Vol. 117, No. 1, 37 s.
- DOLEŽAL, Jiří, et al. *Nový stavební zákon v teorii a praxi : a předpisy související s poznámkami*. Praha : Linde Praha, 2006. 703 s. ISBN 80-7201-626-1.
- HINDLS, Richard, HOLMAN, Robert, HRONOVÁ, Stanislava, et al. *Ekonomický slovník*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2003. xcii, 519 s. ISBN 80-7179-819-3.
- HOLMAN, Robert, et al. *Dějiny ekonomického myšlení*. 3. vyd. Praha : C. H. Beck, 2005. xxv, 539 s. ISBN 80-7179-380-9.
- HOLMAN, Robert . *Ekonomie*. 4. aktualiz. vyd. Praha : C. H. Beck, 2005. xxii, 710 s. ISBN 80-7179-891-6.
- JANKŮ, Martin. *Nemovitosti - koupě a prodej : zákon, komentáře, vzory a judikatura*. 1. vyd. Brno : Computer Press, 2003. 254 s. ISBN 80-7226-899-6.
- KALÍNSKÁ, Emilie, PETŘÍČEK, Václav, et al. *Mezinárodní obchod I*. 2. vyd. Praha : Oeconomica, 2006. 118 s. ISBN 80-245-1066-9.
- KLUSOŇ, Václav. *Instituce a odpovědnost : k filosofii ekonomické vědy*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2004. 319 s. ISBN 80-246-0722-0.
- KOHOUT, Pavel, HAVLÍČKOVÁ, Kateřina. *Cesta k rovnováze : Ekonomická strategie pro ČR*. 1. vyd. Praha : TRITON, 2006. 143 s. ISBN 80-7254-694-5.
- KOHOUT, Pavel. *Vitamíny pro ekonomický růst*. 1. vyd. Praha : Ekopress, 2006. 384 s. ISBN 80-86929-17-5.
- KROCH, Michael. *Jak si vzít úvěr*. 1. vyd. Praha : GRADA Publishing, 1999. 160 s. ISBN 80-7169-617-X.
- KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie : úvod do problematiky*. 1. vyd. Praha : ASPI, 2005. 111 s. ISBN 80-7357-092-0.

- KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 4. vyd. Praha : ASPI, 2006. 279 s. ISBN 80-7357-205-2.
- KUBEČKOVÁ, Magdaléna, DRASTÍKOVÁ, Jana. *Bariéry na vnitřním trhu EU : aneb, Jak zdolat všechny překážky*. Ostrava : Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta, 2008. 108 s. ISBN 978-80-248-903-7.
- PAGANO, Marco, JAPPELLI, Tullio. *Information Sharing in Credits Markets.:* The Journal of Finance, Blackwell Publishing for the American Finance Association 1993. Vol. 48, No. 5, 1693-1718 s.
- PUCHINGER, Zdeňek. *Úvodní kapitoly k daňové teorii : daňová soustava ČR*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2006. 156 s. ISBN 80-244-1298-5.
- SEDLÁČKOVÁ, Helena, BUCHTA, Karel. *Strategická analýza*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. xi, 121 s. ISBN 80-7179-307-1.
- SKÁLA, Milan. *Daňové povinnosti vlastníků nemovitostí*. 1. vyd. Ostrava : Sagit, 1999. 406 s. ISBN 80-7208-121-7.
- SMITH, Adam. *Bohatství národů : Pojednání o podstatě a původu*. Nové přepracované vyd. Praha : Liberální institut, 2001. xv, 986 s. ISBN 80-86389-15-4.
- ŠČASNÝ, Martin. *Převod nemovitostí*. [s.l.], 2008. 52 s. Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Katedra práva životního prostředí a pozemkového práva. Vedoucí bakalářské práce JUDr. Jana Dudová, Ph. D.
- ŠIMKOVÁ, Eva. *Ekonomika zahraničního obchodu*. 1. vyd. Hradec Králové : Gaudeamus, 2005. 124 s. ISBN 80-7041-415-4.
- ŠVARC, Zbyněk, et al. *Základy obchodního práva*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 476 s. ISBN 80-86898-51-2.
- TOMEČKOVÁ, Iva. *Pracovní poměr : vznik, změny, skončení*. 1. vyd. Brno : CP Books, 2005. viii, 282 s., 1 CD-ROM. ISBN 80-251-0637-3.
- VAŠKOVIC, Petr, STORCH, Roman. *Vznik a zánik podniku*. 1. vyd. Praha : Vysoká škola finanční a správní, 2005. 151 s. EUPRESS. ISBN 80-86754-30-8.
- The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank; The International Finance Corporation. *Doing Business 2009 : Comparing Regulation in 181 Economies*. Washington : [s.n.], c2008c. ix, 195 s. ISBN 978-0-8213-7609-6.
- The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank; The International Finance Corporation. *Doing Business 2009 : Country Profile for Singapore*. Washington : [s.n.], c2008b. 73 s. ISBN 978-0-8213-7609-6.

- The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank; The International Finance Corporation. *Doing Business 2009 : Country Profile for Czech Republic*. Washington : [s.n.], c2008a. 82 s. ISBN 978-0-8213-7609-6.
- ZEMPLINEROVÁ, Alena. *Úvod do organizace odvětví a trhů*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2008. 211 s. ISBN 978-80-245-1460-4.

Internetové zdroje

- BOTERO, Juan Carlos et al. *The Regulation of Labor*. 2004. 45 s. citace 30. 3. 2009, přístup z internetu:
http://www.doingbusiness.org/documents/labor_June04.pdf
- Czech Banking Credit Bureau. Citace 27. 3. 2009, přístup z internetu:
<http://www.cbcb.cz/>
- DJANKOV, Simeon, FREUND, Caroline, PHAM, Cong. *Trading on Time*. 2008. 24 s. citace 30. 3. 2009, přístup z internetu:
http://www.doingbusiness.org/Documents/TradingOnTime_APR08.pdf
- DJANKOV, Simeon, MCLIESH, Caralee, SHLEIFER, Andrei. *Private Credit in 129 Countries*. 2005. 43 s. citace 30. 3. 2009, přístup z internetu:
http://www.nber.org/papers/w11078.pdf?new_window=1
- DJANKOV, Simeon et al. *The Law and Economics of Self-Dealing*. 2005. 67 s. citace 30. 3. 2009, přístup z internetu:
http://www.nber.org/papers/w11883.pdf?new_window=1
- Olomouc Training Centre. *SWOT a PEST Analýza zaměstnanosti a dalšího vzdělávání ohrožených skupin na trhu práce v Olomouckém kraji*. 52 s. citace 25. 3. 2009, přístup z internetu:
http://pdvz.centrum-vzdelavani.cz/data/1208764114_07.pdf
- ZICH, Robert. *Strategický management*. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská. 2007, citace 25. 3. 2009, přístup z internetu:
http://vzdelavani.esf-fp.cz/results/results_02/edumat_rep/STM/STM_Pext.pdf

Novinové zdroje

- PATOČKOVÁ, Martina, ŠTICKÝ, Jiří. The best of... NERV. *Mladá fronta Dnes*. 29.1.2009, roč. 20, č. 24, s. 2.

Ostatní zdroje

- Zákon 455/1991 Sb., O živnostenském podnikání
- Zákon 262/2006 Sb., Zákoník práce
- Zákon 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- Zákon 40/1964 Sb., Občanský zákoník
- Zákon 513/1991 Sb., Obchodní zákoník

SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Překážky vzniku podnikatelského subjektu.....	22
Tabulka č. 2 Časová lhůta a finanční náklady pro jednotlivé administrativní procedury v CZE.....	23
Tabulka č. 3 Časová lhůta a finanční náklady pro jednotlivé administrativní procedury v SGP.....	24
Tabulka č. 4 Ukazatele determinující roli informací při získávání úvěru	25
Tabulka č. 5 Ukazatele charakterizující pracovněprávní vztah.....	26
Tabulka č. 6 Index rigidity pracovněprávního vztahu.....	27
Tabulka č. 7 Charakteristiky daňové zátěže	27
Tabulka č. 8 Bariéry exportu	28
Tabulka č. 9 Bariéry importu.....	29
Tabulka č. 10 Index procedurální formálnosti.....	30
Tabulka č. 11 Charakteristiky soudního řízení	31
Tabulka č. 12 Anti-self-dealing index	32
Tabulka č. 13 Index ochrany investorů	32
Tabulka č. 14 Dílčí ukazatele indexu ochrany investorů (2008).....	33
Tabulka č. 15 Charakteristiky převodu nemovitostí.....	34
Tabulka č. 16 Charakteristiky získávání stavebního povolení	35

Seznam grafů

Graf č. 1 Časové a finanční náklady pro jednotlivé administrativní procedury v CZE	23
Graf č. 2 Časové a finanční náklady pro jednotlivé administrativní procedury v SGP	24

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 Lafferova křivka	14
Obrázek č. 2 Obchodování ve vlastní prospěch	20